

SPIS TREŚCI

Europejska Deklaracja Praw Miejskich	2
Europejska Karta Miejska	4
Geneza Karty	4
Cele, filozofia i układ Karty	5
Miasto w Europie	6
Rozdziały szczegółowe	10
1. Transport i komunikacja	10
2. Środowisko i przyroda w miastach	13
3. Kształt przestrzenny miast	15
4. Dziedzictwo architektury miejskiej	18
5. Budownictwo mieszkaniowe	21
6. Bezpieczeństwo i zapobieganie przestępczości	23
7. Osoby niepełnosprawne w miastach	26
8. Sport i wypoczynek na obszarach miejskich	28
9. Kultura w miastach	31
10. Integracja wielokulturowa w miastach	33
11. Zdrowie w miastach	35
12. Udział obywateli w zarządzaniu miastem i planowaniu jego rozwoju	35
13. Rozwój gospodarczy miast	38

Europejska Deklaracja Praw Miejskich

Deklaracja wywodzi się z Europejskiej Karty Miejskiej, przyjętej przez Stałą Konferencję Władz Lokalnych i Regionalnych Europy (CLRAE) przy Radzie Europy w dniu 18 marca 1992, podczas dorocznej Sesji Plenarnej CLRAE (17 - 19 marca 1992, Starsbourg)

Biorąc pod uwagę, że korzystanie z poniższych praw powinno opierać się na solidarności i odpowiedzialnym obywatelstwie, zakładającym stosowne podejmowanie **obowiązków, obywatele miast Europy mają prawo do:**

1. **Bezpieczeństwa:** do bezpiecznego miasta, wolnego - w miarę możliwości - od przestępczości i agresji;
2. **Czystego i zdrowego środowiska:** do środowiska naturalnego, wolnego od zanieczyszczeń powietrza, wód i gleby oraz hałasu, a także do ochrony przyrody i zasobów naturalnych;
3. **Zatrudnienia:** do należytych możliwości zatrudnienia; do udziału w rozwoju gospodarczym i uzyskiwania w ten sposób osobistej niezależności finansowej;
4. **Mieszkania:** do należytego dostępu i możliwości wyboru zdrowych mieszkań o przystępnych cenach, gwarantujących prywatność i spokój;
5. **Możliwości przemieszczania się:** do nieskrępowanego przemieszczania się i wolności podróżowania; do scharmonizowanej równowagi między użytkownikami ulic: transportem publicznym, samochodami prywatnymi, pieszymi i rowerzystami;
6. **Zdrowia:** do środowiska i różnorodnych urządzeń, zapewniających zdrowie fizyczne i psychiczne;
7. **Sportu i wypoczynku:** do dostępu wszystkich osób, niezależnie od ich wieku, sprawności i zasobności, do różnorodnych urządzeń sportowych i rekreacyjnych;
8. **Kultury:** do dostępu oraz udziału w różnorodnych działaniach i przedsięwzięciach kulturalnych i twórczych;
9. **Integracji różnych kultur:** gdzie społeczności zróżnicowane kulturalnie, pod względem etnicznym i religijnym, współistnieją w pokoju;
10. **Dobrej jakości otoczenia architektonicznego i przestrzennego:** do estetycznego, stymulującego ukształtowania przestrzeni przez współczesną architekturę o wysokiej jakości oraz utrzymywania i zapobiegliwego odnawiania historycznego dziedzictwa architektury;

11. **Zharmonizowania różnych dziedzin życia:** gdzie mieszkanie, praca, podróżowanie i udział w działalności społecznej są jak najbliżej powiązane;
12. **Uczestnictwa:** w pluralistycznych strukturach demokratycznych i w zarządzaniu miastem, opartym na współpracy różnych partnerów, zasadzie pomocniczości, informacji i uniezależnieniu od nadmiernej regulacji;
13. **Rozwoju gospodarczego:** gdzie władze lokalne w jasny i ściśle określony sposób podejmują odpowiedzialność za kreowanie, bezpośrednio lub pośrednio, wzrostu gospodarczego;
14. **Zrównoważonego, ustawicznego rozwoju:** gdzie władze lokalne zmierzają do uzyskania równowagi pomiędzy rozwojem gospodarczym i ochroną środowiska naturalnego;
15. **Towarów i usług:** do szerokiego zakresu dostępnych usług i towarów o odpowiedniej jakości, dostarczanych przez władze lokalne, sektor prywatny, bądź też w wyniku partnerstwa pomiędzy nimi;
16. **Naturalnych dóbr i zasobów:** do zarządzania i udostępniania zasobów i walorów lokalnych przez władze lokalne, w sposób racjonalny, ostrożny, skuteczny i zrównoważony - dla dobra wszystkich obywateli;
17. **Spełnienia osobistych zamierzeń:** do warunków pozwalających na osiągnięcie zadowolenia osobistego oraz indywidualnego rozwoju socjalnego, kulturalnego, moralnego i duchowego.
18. **Współpracy z innymi społecznościami lokalnymi:** poprzez którą obywatele mogą dobrowolnie i chętnie uczestniczyć bezpośrednio w międzynarodowych kontaktach swojej społeczności;
19. **Mechanizmów i struktur finansowych:** ułatwiających władzom lokalnym dostęp do źródeł finansowych, niezbędnych do korzystania z praw ujętych w tej Deklaracji;
20. **Równości:** gdzie władze lokalne gwarantują, że powyższe prawa obejmują wszystkich obywateli, niezależnie od płci, wieku, pochodzenia, wiary, statusu społecznego, ekonomicznego i politycznego, sprawności fizycznej lub psychicznej.

Europejska Karta Miejska

Geneza Karty

Europejska Karta Miejska powstała w wyniku prac Rady Europy nad problemami polityki miejskiej, zainspirowanych przez Europejską Kampanię na rzecz Odrodzenia Miast, zorganizowaną przez Radę Europy w latach 1980 - 1982.

Ta Kampania, podjęta szeroko w Europie przez władze publiczne i społeczności, dotycząca kluczowych kwestii poprawy warunków życia w naszych miastach, koncentrowała się na czterech głównych zagadnieniach ogólnych:

- poprawy miejskiego środowiska przestrzennego,
- odnowy istniejących zasobów mieszkaniowych,
- stworzenia możliwości rozwoju społecznego i kulturalnego,
- rozwoju społeczności i udziału obywateli w życiu publicznym.

Zgodnie ze znaczeniem kwestii przestrzegania praw człowieka w pracach Rady Europy, Kampania była zdominowana raczej przez jakościowe niż ilościowe aspekty rozwoju miast. Głównym hasłem (mottem) Kampanii było: „*A better life in towns*” (*'des villes pour vivre'*); *"Städte zum Leben"*).

Kampania ostatecznie doprowadziła do powstania w ramach Rady Europy programu dotyczącego różnych aspektów polityki miejskiej, opracowanego w latach 1982 - 1986 przez Komisję międzyrządową (złożoną z przedstawicieli ministerstw odpowiedzialnych w różnych krajach za problematykę miejską).

W 1986 program ten został przeniesiony do **Stalej Konferencji Władz Lokalnych i Regionalnych Europy (CLRAE)** przy Radzie Europy, po uwzględnieniu logiki doświadczeń istniejących w praktyce wielu krajów członkowskich, gdzie decyzje dotyczące społeczności miejskich są podejmowane przez lokalnych liderów obywatelskich, jak również logiki polityki decentralizacyjnej w innych krajach członkowskich, która powodowała wzrost odpowiedzialności władz lokalnych za sprawę miejskie.

Od roku 1986 aż do dziś [*momentu ogłoszenia Karty - red.*] program był rozbudowywany w sposób ciągły, charakteryzujący się organizowaniem znacznej liczby doraźnych konferencji i sympozjów oraz przygotowywaniem raportów i wynikających z nich rezolucji, adresowanych do władz lokalnych w Europie, dotyczących różnych aspektów rozwoju miast (m.in.: zdrowia w miastach; regeneracji miast przemysłowych; bezpieczeństwa w miastach, zapobiegania przestępczości i narkomanii; rozwoju architektury w miastach historycznych; samopomocy i rozwoju społeczności miejskich itd.).

Te działania, prowadzone w imię promowania i wymiany doświadczeń i informacji pomiędzy politykami, specjalistami i społecznościami, w powiązaniu z innymi pracami Stalej Konferencji w zakresie demokracji lokalnej, decentralizacji i udziału obywateli w sprawowaniu władzy (w tym zwłaszcza **Europejską Kartą Samorządu Lokalnego**), stworzyły niezbędny materiał wyjściowy dla Karty.

Cele, filozofia i układ Karty

Celem Karty, stanowiącej zestawienie w jednym zwartym tekście zasad dobrego zarządzania miastami na poziomie lokalnym, jest:

- stworzenie praktycznego poradnika zarządzania miastami dla władz lokalnych;
- stworzenie podstaw dla ewentualnej przyszłej Konwencji Praw Miejskich;

- przygotowanie podstawowych założeń międzynarodowej nagrody dla miast, które będą przestrzegać zasad Karty;
- stworzenie "wizytówki" Rady Europy w zakresie tworzenia uwarunkowań i działania, która byłaby jednocześnie syntezą wniosków z prac Rady Europy, w tym zwłaszcza CLRAE, nad kwestiami miejskimi.

W wymiarze **filozofii** Karta ma kilka jasnych motywów przewodnich:

- * Ma główny wymiar **samorządowy**, skupiając się na specyficznych dla tego szczebla władz lokalnych sprawach rozwoju miejskiego.
- * Koncentruje się zwłaszcza na **jakościowych aspektach rozwoju miast i jakości życia w miastach**, zgodnie z ogólnym kierunkiem prac Rady Europy na rzecz obrony fundamentalnych wolności i praw człowieka. W tym sensie praca Rady Europy i jej Stałej Konferencji Władz Lokalnych i Regionalnych wyróżnia się wśród działań innych międzynarodowych organizacji, które także mają w swoich programach ważne elementy miejskie.
- * Zawiera szereg **uniwersalnych zasad**, które mogą być zastosowane we wszystkich krajach Europy, gdzie problemy miast są zwykle podobnej natury, nawet jeśli różnią się skalą. Ta uniwersalność jest szczególnie ważna w czasie, gdy Rada Europy rozszerza się o kraje członkowskie z Europy Środkowej i Wschodniej, wprowadzające demokratyczne reformy. Miasta w tych krajach mogą łatwo docenić ważne wartości zasad zawartych w Karcie, które ukształtowały się w krajach, gdzie demokracja ma nieprzerwaną tradycję.

Ważną zasadą Karty jest **koncepcja współpracy i solidarności**:

- **między władzami lokalnymi** w poszczególnych krajach członkowskich, na rzecz poprawy jakości życia w obszarach miejskich, przynoszącej dodatkowe rezultaty i możliwości, powstające w wyniku jej wprowadzania w krajach Europy Środkowej i Wschodniej;
- **między władzami centralnymi i lokalnymi**, w zapewnieniu i umacnianiu - poprzez zaangażowanie polityczne i finansowe - przenoszenia procesu podejmowania decyzji z centrum do miast i ich społeczności;
- **między władzami lokalnymi i ich społecznościami**, dla osiągnięcia i weryfikowania lepszego rozumienia różnych potrzeb obszarów miejskich oraz angażowania obywateli w proces podejmowania decyzji;
- **w sposób szczególnie pomiędzy miastami w całej Europie i poza nią**, przekraczającej granice państwowe.

Karta opiera się na przekonaniu, że **obywatele mają podstawowe prawa miejskie**: prawo do obrony przed agresją, przed zanieczyszczeniami, przed niesprzyjającym środowiskiem miejskim; prawo do sprawowania demokratycznej kontroli władz przez ich społeczność lokalną; prawo do przyzwoitego mieszkania, zdrowia, dostępu do możliwości kulturalnych i wzajemnej komunikacji.

Dodatkowo Karta podkreśla, że prawa te **mają zastosowanie w stosunku do wszystkich mieszkańców miast**, bez dyskryminacji ze względu na wiek, pochodzenie, rasę, wiarę, status społeczno-ekonomiczny lub polityczny, fizyczne bądź psychiczne upośledzenie.

Władze lokalne i regionalne są w istotnym stopniu odpowiedzialne za wypełnienie tych praw, poprzez realizację odpowiednich strategii rozwoju lokalnego.

Jeśli chodzi o **układ**, Karta przyjmuje formę zestawów krótkich, jasnych zasad, określających poszczególne dziedziny rozwoju miejskiego, opatrzonych konkretnymi tekstami objaśniającymi.

MIASTO W EUROPIE

1. Rozwój i specyfika miasta

Miasta i gminy miejskie zawsze były idealnymi miejscami gromadzenia się, ułatwiającymi tworzenie społeczności lokalnych i nawiązywanie kontaktów społecznych, bez których, jak twierdzi Thomas Hobbes, życie byłoby "przykre, ubogie, samotne i krótkie".

Miasta przyciągają ludzi pragnących w nich zamieszkać, pracować, odwiedzać je jako turyści lub w celach kulturalnych. Były one tradycyjnie miejscami nagromadzenia znacznych środków i koncentracji wpływów.

Etymologia wyrazów *citta*, *cit * i *ciudad* (pochodzących z łacińskiego *civitas*) zawiera dwa podstawowe pojęcia - o znaczeniu materialnym, archeologicznym, topograficznym i urbanistycznym, miasta jako miejsca gromadzenia się zbiorowości ludzkich, oraz słowami Włoskiej Encyklopedii Treccani'ego "zjawiska historycznego i prawnego, które stanowi znamienne i zasadnicze jądro życia społecznego".

Grecki wyraz *polis* zawiera również pojęcia zarówno średniowiecznego miasta w sensie terytorialnym - jako zbioru budynków i terenów, jak i miasta w sensie prawnym - jako społeczności osób zorganizowanych politycznie w celu realizacji wspólnych celów. Te same znaczenia kryją się pod francuskim pojęciem *cit *, hiszpańskim *ciudad*, itp.

Obecnie miasto utożsamia się coraz częściej z *gminą miejską* (*municipality*, *commune*, *municipio*, *Gemeinde*, *comune*), jako "autonomiczną jednostką terytorialną, obejmującą społeczność mieszkańców mających wspólne interesy", zamieszkałą ośrodek "o zorganizowanym planowaniu urbanistycznym, usługach publicznych i własnej administracji".

Miasta są jednak jednostkami złożonymi. Różnią się między sobą znacznie, jeśli chodzi o rozwój urbanistyczny i rozmiary. Ich charakter, choć zakorzeniony w historii, zmienia się wciąż. Z czasem większość miast ulega rozwojowi podyktowanemu nowymi wymogami, ideałami, stylem życia, jego standardem i jakością.

W niektórych wypadkach, tam gdzie administratorzy, politycy i przedstawiciele społeczeństwa są światli i współpracują ze sobą, miasta zmieniają się na lepsze; tam gdzie nie ma to miejsca - na gorsze.

Za sprawą postępu urbanizacji i rozrostu miast powstają nowe problemy. Począwszy od XIX wieku, od czasu rewolucji przemysłowej, do miast migrowały fale osób przyciąganych możliwościami pracy i dobrobytu, teoretycznie pozostawiających biedę za sobą.

Proces ten trwa ciągle w wielu państwach Europy. W innych, zwłaszcza w ciągu ostatnich lat, ma miejsce decentralizacja lub migracja powrotna z miast na przedmieścia - nie tylko w czasie weekendów, ale także w sposób bardziej ciągły, w poszukiwaniu zdrowszego, mniej zanieczyszczonego środowiska, odmiennej pracy lub odpowiedniejszego otoczenia.

Na szczęście, wiele jest przykładów miast, które funkcjonują dobrze i które zapewniają swoim mieszkańcom odpowiednią jakość i sposób życia - gdzie zachowana jest równowaga pomiędzy rozwojem gospodarczym i utrzymaniem środowiska w dobrym stanie, gdzie następuje rozwój uczestnictwa, stosunków sąsiedzkich i społeczności, poczucia przynależności i dumy.

Wiele miast jednak nie jest w tak dobrym stanie i charakteryzuje się powszechnym występowaniem wielu problemów społecznych i trudności w przystosowaniu się: zniszczeniem centrów miejskich, wywołującym rosnącą spiralę ich wyludnienia, zaniedbaniem centrów historycznych, nadmierną gęstością ruchu drogowego, hałasem, zanieczyszczeniem gleby i powietrza, brakiem dobrych jakościowo i tanich mieszkań, problemami społecznymi i zdrowotnymi, brakiem wzajemnej tolerancji pomiędzy grupami wiekowymi i etnicznymi, wysokim bezrobociem, zwłaszcza wśród młodych, nieprzyjaznym i wyobcowującym otoczeniem, rosnącą przestępczością i zagrożeniami na osiedlach, zwykle związanymi z narkomanią. Niektóre z miast nie spełniają już najbardziej podstawowych warunków możliwości zamieszkania.

2. Miasto i jego otoczenie

Granice obszaru miasta nigdy nie stanowią granic społeczeństwa miejskiego. Miasto potrzebuje otaczającego regionu dla funkcji często wymagających znacznych przestrzeni, np. lotnisk, dla możliwości stworzenia różnorodnych warunków mieszkaniowych swoim obywatelom oraz dla wypoczynku na świeżym powietrzu. Również odwrotnie, region potrzebuje miasta ze względu na jego usługi (kulturalne, medyczne, handlowe) i rynek pracy.

Zbyt egoistyczne zarządzanie osobno miastem i przedmieściami ma następujące skutki:

- brak równowagi, np. kosztowne usługi miejskie, teoretycznie dostępne dla wszystkich mieszkańców zespołu miejskiego, są zwykle opłacane przez miasto, często biedniejsze niż otaczające je tereny przedmieść;
- niskie koszty rozwoju terenów przedmieść powstrzymują miasto przed rozwojem swego własnego potencjału;
- zużywanie przez miasto zasobów naturalnych otaczającego regionu (energia i woda) i zwracanie odpadów i zanieczyszczeń.

Niezbędny jest zrównoważony rozwój miasta i otaczającego go regionu - co wyraża się poprzez planowanie regionalne, aktywną współpracę miasta i władz lokalnych otaczającego regionu oraz wspólne podejmowanie decyzji. Powoduje to: wykorzystanie potencjałów partnerów dla osiągnięcia wzajemnych korzyści, uniknięcie zbędnych działań i bardziej racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych.

3. Lokalna demokracja

Nie zawsze było tak, iż przedstawiciele społeczeństwa mieli wystarczającą możliwość wyrażania swoich żądań poprzez istniejące instytucje i uczestniczenia w demokratycznych procesach rozwoju miast.

Uchybienia te są szczególnie poważne dlatego, że sposób funkcjonowania miasta warunkuje skuteczność obrony praw demokratycznych. Jeśli funkcjonuje ono dobrze - stanowi to gwarancję praw człowieka, jeśli źle - prawa te mogą być zagrożone.

Podstawą rozwoju miasta musi być bezpośredni udział obywateli w ramach władz lokalnych, które powinny cieszyć się jak największą autonomią i niezależnością podatkową.

4. Racje bytu polityki miejskiej

Przekształcenie niezadowolającego stanu miasta w taki, który w jak największym stopniu zadowala jak największą ilość osób osiąga się poprzez zestawienie zdecydowanej woli lokalnych polityków i projektów w dziedzinie planowania miejskiego proponowanych przez zespoły fachowych profesjonalistów. Ta strategia o podwójnym: politycznym i urbanistycznym charakterze, to właśnie **polityka miejska**.

Na życie miasta ma wpływ szereg czynników, które muszą być wszechstronnie brane pod uwagę - gospodarka, technologia, czynniki społeczno-kulturalne i ramy prawne. Jakikolwiek działania podejmowane w mieście wymagają zatem obszernych analiz, badań, wiedzy i odpowiedzialności.

Polityka miejska "uwzględnia badanie zależności pomiędzy środkami, produktami i działaniami, ukierunkowane na osiągnięcie zamierzonych celów i usług, promowanie rozwoju gminy, działających na jej terenie stowarzyszeń i poszczególnych obywateli, w ramach ogólnego rozwoju ustawicznego". (René Parentau)

Polityka miejska ma wpływ na społeczność jako całość i poszczególne jednostki w wielu aspektach ich życia. Stanowi ona podstawowy przejaw publicznej interwencji i zarządzania, i dlatego powinna być rezultatem stałej, wciąż odnawianej współpracy pomiędzy obieralnymi przedstawicielami a społeczeństwem. Stanowi ona część demokratycznego dziedzictwa instytucjonalnego miast.

5. Miasto przyszłości

Już teraz trzeba dokonać odpowiednich wyborów, jeżeli miasto przyszłości ma być przyjazne, piękne, zdrowe i nadawać się do mieszkania. Istniejące niezadowolające warunki powinny służyć jako bodźce do zrewidowania obecnych podstawowych koncepcji miast.

Musi ono opierać się na współpracy wszystkich osób i odpowiednich kategorii zawodowych: mieszkańców miasta, administratorów, polityków, urzędników, specjalistów, tych, którzy w nim pracują - współpracy kontrastującej z wieloma zasadami Karty Ateńskiej.

Idealne miasto to takie, w którym udaje się pogodzić rozmaite sektory i podejmowane działania (wymogi komunikacyjne, mieszkaniowe, pracy i wypoczynku), które zapewnia przestrzeganie praw obywateli, które zapewnia najlepsze możliwe warunki życia; które odzwierciedla i bierze pod uwagę style życia i poglądy jego mieszkańców, które liczy się z wszystkimi jego użytkownikami, tymi, którzy w nim pracują i prowadzą handel, którzy je odwiedzają, mają zapotrzebowanie na rozrywki, kulturę, informację, wiedzę, którzy w nim studiują.

Miasto musi również zachować równowagę pomiędzy postępowaniem nowoczesności i historycznym dziedzictwem, integrować to, co nowe bez niszczenia tego, co stare, wspierać zasady ustawicznego rozwoju. Miasto bez przeszłości jest jak człowiek bez pamięci. Ludzie gubią ślady swojego życia i pracy oraz swojej historii osobistej w mieście, zachowanej w formie osiedli, budynków, drzew, kościołów, bibliotek. Stanowią one zbiorową spuściznę przeszłości, umożliwiając ludziom poczucie ciągłości ich współczesnego życia i przygotowanie do przyszłości.

Miasta muszą być zarządzane i funkcjonować w przekonaniu, iż problemy miejskie nie mogą być ograniczone ani do mechanizmów czy kwestii czysto finansowych, ani do tradycyjnych metod funkcjonalnego planowania urbanistycznego. Samorządy miejskie poszukiwać muszą do wykorzystania metod zaczerpniętych z doświadczeń rządów krajowych i/lub sektora prywatnego.

6. Współpraca między miastami

Uwzględniając fakt, iż miasta mają do odegrania podstawową rolę w rozwoju regionalnym, krajowym, europejskim i światowym, niezbędne jest ich włączenie w sieć współpracy i wymiany na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym, poprzez nawiązywanie stosunków partnerskich, zawieranie umów, członkostwo w stowarzyszeniach międzynarodowych i organizacjach pozarządowych.

7. Prawa mieszkańców miast

Zasadniczą rolę odgrywa poszanowanie, propagowanie i szerzenie praw człowieka wśród wszystkich mieszkańców miast - bez względu na wiek, pochodzenie, rasę, przekonania, pozycję społeczną lub ekonomiczną.

Prawa te dotyczą między innymi:

- dostępu do odpowiednich i korzystnie usytuowanych mieszkań słusznego rozmiaru, o odpowiednim wyposażeniu, rozsądnych cenach i uwzględniających wymogi ekologiczne;
- korzystania z ochrony zdrowia, poprzez dostęp do zieleni, przestrzeni, światła słonecznego, ciszy, roślinności, piękna krajobrazu;
- połączenia rozmaitych funkcji życia miejskiego;
- dostępu do kultury, urządzeń sportowych i wypoczynkowych, rozwoju społecznego, swobodnego przemieszczania się przy równowadze pomiędzy wszystkimi użytkownikami dróg (transport publiczny, samochody prywatne, piesi i rowerzyści);
- dostępu do urządzeń komunalnych, działań zapobiegających biedzie, szczególnej pomocy niepełnosprawnym;
- bezpieczeństwa, pracy, dobrobytu, możliwości kształcenia i szkolenia, kultury i historii.

ROZDZIAŁY SZCZEGÓŁOWE

1. Transport i komunikacja

Na przestrzeni dziejów człowiek dążył do rozszerzenia zasięgu swojej działalności i dlatego zawsze zdecydowany był na usprawnianie technik transportu. Każdy wynalazek w dziedzinie komunikacji zmieniał ludzkie życie; w dzisiejszych miastach zaobserwować można nakładanie się transportu pieszego, konnego, szynowego, samochodowego, autobusowego i dostawczego.

Liczne są oddziaływania takiej komunikacji. Dokonywać można wyboru dotyczącego otoczenia, w jakim każdy życzyłby sobie mieszkać i pracować, z kim chciałby mieć bezpośrednie kontakty. Jednak, od czasu wynalezienia samochodu w 1884 r., zdominował on środki transportu, powodując degradację systemów transportu publicznego. Opozycja samochód - miasto jest być może schematem zbyt uproszczonym, ale w znacznym stopniu odpowiada rzeczywistości. Powoli ale skutecznie samochody uśmiercają miasta. Przed 2000 r. należy dokonać wyboru: jedno albo drugie, obu nie da się utrzymać.

Jeśli nic nie zostanie zrobione, jeśli nie zostanie narzucona nowa dyscyplina, ruch uliczny, zwłaszcza samochody prywatne i ciężarówki, zniszczy nie tylko miasta, ale w znacznym stopniu, poprzez "efekt cieplarniany", przyczyni się do destrukcji globalnego środowiska naturalnego. Samochody zagrażają miastom poprzez hałas, niewygodę, niebezpieczeństwo psychiczne i fizyczne, zniszczenie krajobrazu i przestrzeni społecznej, zanieczyszczenie atmosfery.

Pomimo, iż dodatkowy intensywny system komunikacji drogowej umożliwia zamożnym mieszkańcom przemieszczanie się poza miasto, ma on jednak swoją cenę. Ponadto z tego powodu często niemożliwa jest organizacja skutecznego i uzasadnionego ekonomicznie transportu publicznego na rozrastających się obszarach podmiejskich. Ogólnie rzecz biorąc, niesie to za sobą straty kulturowe i społeczne, przyczyniając się do upadku miasta jako miejsca do mieszkania, prowadzenia kontaktów, działalności i kultury.

Rozwiązanie tego problemu nie jest kwestią zbytowego izolacjonizmu czy egoizmu mieszkańców miast skierowanego przeciwko innym typom osiedli ludzkich lub terenom mniej zaludnionym. Jest to raczej ich włączenie się do wspólnych wysiłków na rzecz obrony naszej planety przed zagrożeniem negatywnymi efektami ubocznymi nadmiernego wzrostu.

Zasady

1. Niezbędne jest ograniczenie rozmiarów transportu, zwłaszcza prywatnymi samochodami

Dwie podstawowe zasady planowania zalecane i stosowane w ciągu ostatnich czterdziestu lat: ekstensywne wykorzystanie terenu i oddzielenie funkcji, doprowadziły do obecnej sytuacji bez wyjścia, gdzie (a) same miasta są przeludnione i opuszczane przez przedstawicieli klasy średniej, (b) powstały rozrastające się przedmieścia, w których praktycznie niemożliwa jest organizacja skutecznego i uzasadnionego ekonomicznie transportu publicznego. Dlatego czołowe osiągnięcie XIX i początku XX wieku, doprowadzone do obecnej skali, przyniosło skutki odwrotne do zamierzonych i stało się w takim samym stopniu wartością jak i zagrożeniem. W swojej najbardziej namacalnej i widocznej formie polega ono na nieuniknionej konieczności przemieszczania się przez obywateli mieszkających w jednym miejscu, pracujących w innym, udających się po towary i usługi gdzie indziej, a odwożących dzieci do i ze szkół jeszcze gdzie indziej.

Zasadnicze rozwiązanie stanowi nowa strategia planowania użytkowania terenów, zarówno w obrębie miasta, gdzie sprzyjać ma "zwartemu" miastu, jak i poza nim, mająca na celu integrację funkcji mieszkaniowych, zatrudnienia i innych.

Rozwój małych i średnich firm w sektorach wytwórczości, dystrybucji i usług powinien odbywać się w bezpośrednim sąsiedztwie dzielnic mieszkaniowych. Praca oparta na wykorzystaniu komputerów, wykonywana w domu, nie stanowi dobrego rozwiązania, za względu na swoje ujemne efekty społeczne.

2. Komunikację trzeba zorganizować w sposób sprzyjający utrzymaniu miast nadających się do mieszkania i umożliwiający współistnienie różnych form transportu

W sposób oczywisty, wyeliminowanie transportu nie jest ani możliwe ani zalecane, powinno być jednak możliwe raczej zreorganizowanie różnych form transportu w ogólnym celu stworzenia miasta, w którym przyjemnie jest mieszkać, niż uwzględnianie interesów poszczególnych sektorów.

Oznacza to uznanie jednakowej wartości tak transportu publicznego i/lub spółdzielczego, rowerów, pieszych, jak i indywidualnego transportu osób i towarów. Oznacza to również nałożenie ograniczeń na transport ciężki, niezależnie od tego, czy dostarcza on towary czy nie. Oznacza to sprawdzanie nowatorskich rozwiązań przy kontroli wykorzystania dróg, np. zamienne użytkowanie w sensie zarówno czasowym jak i przestrzennym, zamienne wykorzystanie ciągów pieszych, zmienne godziny, dni, okresy tygodnia lub roku. Oznacza to stworzenie ścieżek rowerowych, szczegółowo zaplanowanych stref ruchu dla pieszych, pozamiejskich parkingów, obsługiwanych jednocześnie przez często kursujące, tanie, bezpieczne i pewne środki transportu publicznego w celu umożliwienia dojazdu do centrów miejskich.

3. Ulica odzyskać musi swoją rolę areny społecznej

Zanik ulicy jako żywej przestrzeni społecznej przyczynia się do upadku miasta i spadku bezpieczeństwa.

Poprawa bezpieczeństwa i harmonii społecznej oznacza zatem fizyczne uzdrowienie ulicy, za pomocą szerszych chodników, wytyczenia obszarów dla pieszych, kontrolę przepływu ruchu drogowego poprzez właściwe planowanie i układ ulicy, rozważne wykorzystanie ulic jednokierunkowych.

Oznacza to ochronę i uzdatnienie otwartych przestrzeni poprzez ponowne, trwałe i dobre jakościowo zagospodarowanie urządzeń ulicznych o wysokiej jakości, znaków drogowych i reklam, układu elewacji frontowych, roślinności, zieleni, wody, fontann, pomników i rzeźb.

Oznacza to rozwijanie atrakcyjnej i cechującej się wysoką jakością działalności prywatnej, handlowej lub publicznej na chodnikach, tarasach i ogródkach kawiarniarnych.

Oznacza to możliwie jak największą likwidację hałasów ubocznych.

4. Niezbędne jest podejmowanie inicjatyw w dziedzinie ustawicznego kształcenia i szkolenia

Nie można osiągnąć znacznych zmian bez zmiany wzorców zachowań poszczególnych obywateli, których rosnące zainteresowanie ochroną środowiska nie zawsze idzie w parze z równie silną wolą zmiany własnych utartych wzorców zachowań.

Władze lokalne mają oczywisty obowiązek prowadzenia kampanii kształtujących świadomość, zarówno w celu zmiany wzorców zachowań, jak i wszczepiania mieszkańcom miasta przekonania, że ulica należy do nich, jest własnością wspólną, ale co za tym idzie, musi być wykorzystywana w harmonii i poszanowaniu.

2. Środowisko i przyroda w miastach

Zbyt często współczesne miasta są aglomeracjami z kamienia, betonu, stali, szkła i asfaltu, ze zwykle monotonnymi pasmami trawy lub nieużytkami o niewielkiej wartości.

Atmosfera i gleba zostały zanieczyszczone uciążliwymi wytworami zakładów przemysłowych, elektrowni, ruchu drogowego i prywatnych gospodarstw. Środowisko naturalne wyparte zostało poza granice miasta i terenów mieszkaniowych.

Nigdy przedtem więc nie było tak naglącej konieczności wytyczenia terenów ochrony przyrody i rozwoju wykorzystania roślinności jako elementu planowania terenów otwartych i dzielnic. Nadają one każdemu miastu swoisty charakter, dostarczają mu ciekawego wymiaru, mają decydujący i uznany wpływ na ogólny krajobraz miasta, bez którego traci ono część swojej indywidualności.

Miasta muszą mieć swoje "płuca", aby umożliwić ludziom oderwanie się od zabudowanej przestrzeni i obcowanie z naturą. Flora i fauna stanowią część samorozwoju jednostki i umożliwiają dzieciom urodzonym w środowiskach miejskich kontakt z przyrodą.

Władze lokalne powinny być dobrymi gospodarzami naturalnego dziedzictwa. Ponoszą one odpowiedzialność za usprawnienie gospodarki zasobami, przywrócenie równowagi środowiskowej, ochronę systemów naturalnych poprzez stymulowanie czystej i zdrowej produkcji lokalnej, transportu i konsumpcji.

Przede wszystkim uznać należy, iż przyroda i miasto nie są pojęciami wzajemnie się wykluczającymi.

Zasady

1. Władze lokalne mają obowiązek umiejętnego zarządzania i gospodarowania zasobami naturalnymi i energetycznymi w sposób konsekwentny i racjonalny

Zasada zrównoważonego rozwoju wymaga, aby władze lokalne i regionalne zaakceptowały w pełni swoją odpowiedzialność za wykorzystanie ograniczonych zasobów (energia, woda, powietrze, gleba, surowce naturalne, żywność) i w równym stopniu przyjęły odpowiedzialność w rozwiązywaniu na własnym terenie takich problemów, jak zanieczyszczenie czy miejskie odpady komunalne i toksyczne, zamiast ich usuwania na inne obszary lub pozostawiania jako spuściznę dla przyszłych pokoleń.

Wciąż rosnąca liczba miast wykorzystuje zasoby pochodzące skądinąd, co często powoduje zniszczenie ich źródeł. Tam, gdzie to możliwe, powinny raczej próbować wykorzystywać własne zasoby, traktując miasto jako kompletny ekosystem. W celu umiejętnego gospodarowania zasobami i zmniejszenia trudności budżetowych zastosowanie znaleźć mogą usprawnienia techniczne i nowatorskie metody, np. ogródki działkowe, kompostownie, niewielkie lokalne ciepłownie i elektrownie, wykorzystanie energii słońca i wiatru.

2. Władze lokalne powinny zapobiegać zanieczyszczeniom

Miasta boleśnie odczuwają skutki zanieczyszczeń pochodzących z przemysłu, ruchu drogowego i prywatnych gospodarstw, zwłaszcza ich ogrzewania.

Tymczasowe, krótkoterminowe rozwiązania, np. wpuszczanie ścieków i odpadów stałych do rzek i jezior, spalanie lub przetwarzanie odpadów, powinny zostać zastąpione przez zmniejszenie emisji, zastosowanie czystych technologii, właściwych systemów kierowania ruchem drogowym, wykorzystanie alternatywnych paliw, itp.

Od nowych zakładów przemysłowych władze lokalne żądać powinny doboru i unikania pewnych materiałów, stosowania opakowań z materiałów do ponownego użytku, wykorzystania alternatywnych źródeł energii. Lokalny przemysł budowlany powinien być zachęcany, za pomocą przepisów budowlanych, do wykorzystania materiałów nieszkodliwych dla zdrowia i tworzących dobry klimat wewnątrz budynków.

Jednak rozwój nowych technologii i usprawnienie prawodawstwa nie wystarczy; konieczne jest wywieranie nacisku na procesy polityczne przez dobrze poinformowaną opinię publiczną. Istotna jest zatem rola informacji.

Niesie to za sobą konieczność dostarczania lokalnym firmom informacji o czystych technologiach, utworzenie sieci informacyjnej i ośrodków doradczych, torowanie drogi nowym metodom.

W równym stopniu konsumenci winni być informowani o zmniejszaniu emisji zanieczyszczeń, wykorzystywaniu właściwych materiałów wewnątrz budynków, unikaniu pewnych opakowań i substancji czyszczących.

3. Władze lokalne mają obowiązek ochrony przyrody i terenów zielonych

Tereny zielone, ochrona przyrody i programy kształtowania krajobrazu stanowią zasadnicze elementy planowania urbanistycznego oraz mają wpływ na jakość powietrza i właściwy klimat miejski.

Roślinność naturalna, rozwiązania ogrodnicze, dobór właściwych gatunków, ponowne wykorzystanie pewnych terenów, np. zarośniętych cmentarzy, brzegów rzek, bocznic kolejowych itp., mogą zapewnić egzystencję bogatego świata flory i fauny, oraz wspierać istniejące systemy.

Zieleń na dachach, ścianach, podwórzach itp., może poszerzyć różnorodność występowania rozmaitych roślin i zwierząt. Gospodarstwa miejskie i doświadczalne ogródki dla dzieci odgrywają cenną rolę w nawiązywaniu bezpośrednich kontaktów z przyrodą - niezbędnych dla stworzenia odpowiednich związków z naturą i zasobami naturalnymi.

Poprzez analizę warunków lokalnych (kartografia biotopów) należy ustalić priorytetowe dziedziny ochrony przyrody. Wspierać należy wykorzystanie roślinności na terenach otwartych, w oparciu o właściwości lokalne, historyczne i naturalne.

4. Ochrona przyrody jest ważnym czynnikiem wzrostu zaangażowania i dumy społeczności

Roślinność można wykorzystać jako instrument stymulacji dumy całej społeczności i jednostek ze swojego miejsca i ich identyfikacji z nim. Można tego dokonać za pomocą tworzenia ogródków działkowych, dachowych i zimowych, placów zabaw, odzyskiwania dla biotopów publicznych terenów wokół kamienic czynszowych, wprowadzania zielonych szlaków, ogródków przyrodniczych i szkolnych oraz terenowych ośrodków doświadczalnych.

3. Kształt przestrzenny miast

Krajobraz miejski stanowi wynik nakładania się wieloletnich procesów projektowania urbanistycznego i różnorodnego budownictwa wraz z otaczającymi terenami.

Ważnymi elementami w dążeniu do poprawy środowiska miejskiego są metody ochrony i rozwoju krajobrazu oraz metody rozwiązywania wzajemnie powiązanych kwestii bezpieczeństwa, wygody i wyglądu.

Zasady

1. Centra miast muszą być chronione jako ważne symbole europejskiego dziedzictwa kulturalnego i historycznego

Europejskie centra historyczne, ze swoimi budynkami i przestrzennym układem ulic stanowią ważny łącznik pomiędzy przeszłością, teraźniejszością i przyszłością; zawierają one bezcenne elementy dziedzictwa architektonicznego, są relikwiarzami pamięci miasta, stanowią o tożsamości obecnych i przyszłych pokoleń i są podstawowymi czynnikami w ustalaniu poczucia solidarności i wspólnoty pomiędzy narodami Europy.

Rozwiązania presji urbanistycznych w historycznych centrach wymagają rozsądnej równowagi pomiędzy tradycyjną skłonnością do zwartego i różnorodnego rozwoju a nowymi zastosowaniami na wielką skalę wymagającymi przest-rzeni i dostępności w szybkim tempie rozwoju i zmian. Sposób, w jaki nowe roz-wiązania wkraczają w historyczne dzielnice miast, stanowi główne zagadnienie architektoniczne, w obliczu którego stają miasta Europy oraz innych części świata.

Metody ochrony historycznych budynków połączone muszą być z rozważ-nym projektowaniem nowych budynków umieszczanych w centrach miejskich, biorących niemniej pod uwagę zachęcanie do nowatorstwa w architekturze.

2. Zapewnienie i dobre zarządzanie terenami otwartymi stanowią integralny element rozwoju miasta

Otwarte tereny - chodniki, mniejsze ulice, bulwary, aleje, parki, place zabaw, nabrzeża rzek, dojazdy kolejowe, obszary wyłączone z ruchu drogowego, ogrody i działki - stanowią równie ważne, jak budynki, składniki miast europejskich.

Dobrze zaprojektowane i zaplanowane tereny otwarte zwiększają atrakcyj-ność miasta i dlatego przyczyniają się do jego dobrobytu lub odrodzenia. Zapew-niają ludzki wymiar i dostarczają możliwości życia społecznego, będąc swego rodzaju przestrzenią życia publicznego wspólnoty. Działalność kulturalna i dobro ludzi wymaga miejsca do odpoczynku, przechadzek, zabaw i spotkań.

Przy wytyczaniu i zagospodarowywaniu nowych terenów otwartych, należy uwzględnić potrzeby mieszkańców i modele ich zachowań, podobnie jak charakter i jakość architektury, zarówno pod względem ogólnym jak i szczegółowym.

Istotne jest wprowadzanie drzew, roślinności, koloru, światła, cienia, dobór materiałów. Te otwarte tereny powinny być tak projektowane, aby stworzyć maksymalne możliwości rozwoju aktywności i kreatywności samych mieszkańców.

Zapewnić należy dobre utrzymanie terenów otwartych, unikając jednak nabrania przez nie charakteru zakazów lub nadmiernej kontroli zachowań.

O ile to możliwe, tworzenie i utrzymanie terenów otwartych powinno być prowadzone na obszarach osiedli, wykorzystując partnerstwo między władzami lokalnymi, poszczególnymi grupami społeczności lokalnej i ludnością jako całością. Bezpośrednie włączenie mieszkańców ma wpływ na samokontrolę i pomaga w zwalczaniu wandalizmu.

3. Na jakość miejskiego krajobrazu urbanistycznego decydujący wpływ ma tworzenie i rozwój architektury

Charakter miasta daje się określić na podstawie jego architektury współczesnej i zabytków architektonicznych.

Atrakcyjność miasta można poprawić poprzez naprawę istniejących budynków, a projektowanym zapewnić atrakcyjności i harmonicznego miejsca w istniejącym otoczeniu.

Architektura musi być wolna, aby mieć swobodę wyrazu i odzwierciedlać różnorodne trendy. W tworzeniu nowych idei kluczową rolę odgrywają konkursy architektoniczne.

4. Wszyscy mają prawo do zdrowego, bezpiecznego, stabilnego, atrakcyjnego i stymulującego otoczenia

Przestrzenny kształt miast, zwłaszcza charakter mieszkań wraz z ich otoczeniem, odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu środowiska miejskiego wysokiej jakości. Osiągnąć to można, przynajmniej częściowo, poprzez ochronę dzielnic mieszkaniowych przed zanieczyszczeniem powietrza, wody, gleby i podglebia, stworzenie stref ochrony środowiska i buforowych, parków ogrodów i działek, przesunięcie ciężkiego ruchu drogowego powodującego zakłócenia, zapewnienie życia kulturalnego i urządzeń sportowych.

Obywatelom należy zapewnić pełne możliwości wyrażania ich poglądów i wpływu na podejmowanie decyzji dotyczących charakteru ich otoczenia i wszelkich zmian, jakie mogą w nim zajść.

5. Żywotność miasta zależy od zrównoważonej struktury urbanistycznej terenów mieszkaniowych i utrzymanie mieszkaniowego charakteru centrum miasta

Władze lokalne powinny być wyposażone w niezbędne instrumenty do ochrony mieszkaniowego charakteru centrum miasta, jeśli to konieczne, poprzez kontrolowanie interesów wpływowych czynników ekonomicznych oraz promowanie akcji przekształceń i odbudowy. Należy również utrzymać zróżnicowanie społeczne centralnych dzielnic mieszkaniowych.

4. Dziedzictwo architektury miejskiej

Architektura miejska stanowi spuściznę elementów posiadających wartość trwałą, zachowanych dla ochrony tożsamości i pamięci miasta. Może ona obejmować elementy naturalne, tzn. wpływ lokalizacji, topografii i klimatu, oraz elementy stworzone przez człowieka, efekty ludzkich umiejętności, wartości artystyczne i kulturalne.

Dziedzictwo to jest często uzupełniane o dodatkowe elementy, powstałe jako reakcje na okresowe lub stałe potrzeby, mody lub naciski, które uległy utrwaleniu.

Owo dziedzictwo stanowi ważną i niezastąpioną część struktury miejskiej, niezbędną dla tożsamości miasta i jego mieszkańców. Przekazuje ono następnym pokoleniom system odniesień kulturowych, stanowiąc kontekst i świadomość wspólnej historii i przyszłości Europy.

Zabytki miejskie obejmują pomniki oraz kompleksy budynków i miejsc, tak jak ujmuje to artykuł 1. Konwencji Ochrony Architektonicznego Dziedzictwa Europy.

Szczególnymi i często zaniedbywanymi zabytkami w miastach są te pochodzące z okresu industrializacji - fabryki, maszyny, mosty, porty, magazyny, itp. Owo dziedzictwo miejskie jest często zagrożone przez ignorancję, złe użytkowanie i straty wszelkiego rodzaju. Władze lokalne mają najlepsze możliwości zajmowania się i przyjęcia obowiązków konserwacji i utrzymania dziedzictwa miejskiego.

Struktura historycznych centrów i dzielnic sprzyja zachowaniu scharmonizowanej równowagi społecznej. Stwarzając właściwe warunki do rozwoju szerokiego zakresu działalności, nasze starówki umożliwiły integrację społeczną. Dzięki konserwacji starego budynku można zachować i poprawić charakter dzielnicy.

Zasady

1. Ochrona miast wymaga rozważnie skonstruowanych ram prawnych

Podczas gdy za konserwację odpowiedzialne są władze publiczne, poszczególne budynki są zwykle własnością prywatną. Dla zapewnienia ochrony dziedzictwa miasta potrzebne są zatem ramy prawne regulujące odpowiednie prawa, obowiązki i konflikty pomiędzy tymi dwiema stronami.

Władze publiczne muszą sprawować odpowiedni nadzór i tak przyznawać zezwolenia, aby zapobiec zeszpeceniu, zniszczeniu, nadmiernym zmianom charakteru lub rozbiórce chronionych budynków lub ich kompleksów.

Prawodawstwo takie powinno dawać władzom możliwość egzekwowania od właścicieli chronionych nieruchomości wykonania prac restauracyjnych i - jeśli to możliwe - przeznaczania na ten cel odpowiedniej pomocy finansowej, oraz przeprowadzenia samemu takich prac, jeśli właściciel nie spełnia tego zadania, lub obowiązkowego nabycia chronionej nieruchomości.

Prawodawstwo powinno także umożliwiać sporządzanie obszernego rejestru zabytków miasta. Rejestr ten, powstały w oparciu o szeroki przegląd budynków historycznych w mieście, powinien również określać zagrożenia, możliwe do przyjęcia propozycje ponownego wykorzystania, zwłaszcza zabytków przemysłowych, na które zwrócić można uwagę potencjalnych nabywców, oraz potencjalne nowe zabytki. Prawodawstwo to powinno również uwzględniać tworzenie stref ochrony zabytków lub obszary konserwacji, gdzie władze kontrolowałyby i nadzorowały konserwację korzystając z utalentowanych rzemieślników, tradycyjnych materiałów, oryginalnych kolorów, itp.

2. Ochrona dziedzictwa miejskiego wymaga polityki informacyjnej

Skuteczną ochronę można prowadzić tylko poprzez uświadomienie ogółowi społeczeństwa oraz poszczególnym właścicielom zabytków ich wartości.

Wymaga to wykorzystania nowoczesnych technik komunikacji i promocji, kierowania szczególnej uwagi na ludzi młodych, zwłaszcza w wieku szkolnym.

Metody, filozofia i wiadomości o konserwacji rozpowszechniane winny być poza wąskim kręgiem architektów, archeologów i historyków, wśród urbanistów, polityków, specjalistów budowlanych i sfer biznesu.

Ochotnicze obozy pracy, kampanie i inicjatywy samopomocy stanowią nie tylko praktyczne sposoby uczestniczenia w konserwacji, ale mają również dodatkowy pożyteczny efekt dydaktyczny.

3. Niezbędne są odpowiednie mechanizmy finansowania i partnerstwa

Konserwacja zabytków miejskich stanowi trudne przedsięwzięcie finansowe, zarówno jeśli chodzi o same budynki lub ich kompleksy, jak i stworzenie organów administracyjnych mających wdrażać krajowe, regionalne i lokalne strategie konserwacji zabytków. Finansowanie, często przekraczające możliwości władz publicznych, wymaga partnerstwa z sektorem prywatnym i zachęt kierowanych do osób prywatnych, np. bodźców podatkowych, zachęcających do restauracji zamiast burzenia, nakładania zróżnicowanych stawek VAT na budynki, sprzedaży nieruchomości zabytkowych po niższych cenach pod warunkiem dokonania ich pełnej naprawy i konserwacji, zwłaszcza przed ponowną odsprzedażą, długoterminowych kredytów, tworzenia fundacji restauracyjnych i funduszy odnawialnych, szerszego wykorzystania patronatu i sponsorowania. W przypadku zabytków stanowiących własność instytucji publicznych, np. kolei, powinny one przyjąć na siebie obowiązek utrzymania podlegających im obiektów historycznych.

4. Konieczne jest utrzymanie i czasem odradzanie specjalistycznych technik i dziedzin rzemiosła

Specjalistyczne szkolenie konserwatorskie przeznaczone jest dla trzech kategorii rzemieślników: młodych ludzi zamierzających kontynuować rzemiosło, rzemieślników wymagających ponownego szkolenia lub specjalizacji, oraz specjalistów chcących rozwinąć swoje umiejętności. Te zróżnicowane potrzeby wymagają różnych typów szkoleń. Powinny one stwarzać możliwości kariery zawodowej i awansu społecznego, niezbędnych dla podwyższenia statusu rzemiosła.

5. Dziedzictwo miejskie musi być zintegrowane z warunkami współczesnego życia poprzez włączenie go jako zasadniczego elementu do planowania ogólnego

Wiodącą zasadą całościowej konserwacji jest włączenie ochrony i konserwacji zabytków miejskich do podstawowych celów planowania. Wynika stąd, iż program konserwacji ujęty powinien być w ogólnej strategii. Zespoły konserwacji zabytków powinny składać się z przedstawicieli wielu dyscyplin i współpracować aktywnie z innymi sektorami - rozwoju gospodarczego, kultury, gospodarki mieszkaniowej, środowiska, itp.

Należy zwrócić uwagę, aby miasta nie stawały się skansenami. Restauracja zapewniać musi utrzymanie rzeczywistej żywotności budynków. Władze publiczne stworzyć muszą ramy dla samokonserwacji budynków.

6. Poprzez konserwację dziedzictwa miejskiego stymulować można rozwój gospodarczy

Konserwacja zabytków oznaczać może często pomyślnie odrodzenie gospodarki miasta. Powoduje wzrost jego atrakcyjności, zarówno dla turystów jak i sektora biznesu. Ponowna adaptacja starych, zwłaszcza przemysłowych budynków może stanowić zdrowe rozwiązanie ekonomiczne, dostarczając nowych możliwości mieszkaniowych, rozwoju hoteli, ośrodków biurowych i centrów biznesu, itp.

Prace konserwatorskie, wymagające dużego nakładu pracy, mogą pomóc w zwalczaniu bezrobocia oraz umożliwić oszczędność energii, surowców i infrastruktury.

5. Budownictwo mieszkaniowe

Miasta przyciągały często ludzi i społeczności poszukujących schronienia w cieniu "fortec", których zasadniczą funkcją było zawsze mieszkanie. Dostęp i prawo do mieszkania jest zagwarantowane w art. 25 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

Dom to osobista przestrzeń jednostki, miejsce, z którym zajmujący je mieszkaniec identyfikuje podstawowy byt, podstawową komórkę życia społeczności.

Mieszkanie stanowi zwykle największą pozycję w wydatkach w całym okresie życia jednostki, a budownictwo mieszkaniowe zajmuje największą część zabudowanych terenów miasta. Obok pracy, wypoczynku i transportu, mieszkanie stanowi jedną z podstawowych funkcji życia miasta.

Jest decydującym elementem zapewnienia zdrowego, bezpiecznego, stabilnego, atrakcyjnego i stymulującego otoczenia; odwrotnie – jeżeli jest nieodpowiednie lub niewystarczające, stanowi kluczowy czynnik braku bezpieczeństwa, przemocy, segregacji, nietolerancji i rasizmu.

Zasady

1. Mieszkańcy miasta mają prawo do prywatności w swoich domach

Dom stanowi w istocie jedyną prywatną przestrzeń jednostki, gdzie musi znaleźć ona maksimum zagwarantowanego bezpieczeństwa, spokoju i ochrony własności prywatnej.

Prawodawstwo lokalne powinno mieć na celu zapewnienie absolutnej ochrony prywatności i bezpieczeństwa przed wtargnięciem przedstawicieli organizacji publicznych i prywatnych, opracowanie programów i kampanii służących sprowadzeniu wskaźnika osób przypadających na pokój jak najbliżej jedności, oraz ustalanie i rygorystyczne wdrażanie standardów dotyczących hałasu, ścian działowych, widoku i zabezpieczenia przed nadmierną widocznością, itp.

2. Każda osoba i rodzina ma prawo do bezpiecznego i zdrowego mieszkania

Dom stanowić musi bezpieczne otoczenie sprzyjające wygodzie fizycznej, gdzie jednostka odzyskać może energię i siły potrzebne do codziennego życia.

Należy to osiągać poprzez ustalenie i nadzorowanie standardów bezpieczeństwa w budownictwie, zestawienie inwentarza szkodliwych dla zdrowia budynków, zezwalając albo na ich wyburzenie i przeniesienie się, albo restaurację, przez bliską współpracę pomiędzy lokalnymi usługami w dziedzinie zdrowia, bezpieczeństwa i gospodarki mieszkaniowej.

Wynika stąd również konieczność zapewnienia i otoczenia mieszkań w miarę możliwości terenami zielonymi, działkami i ogrodami, stanowiącymi naturalne uzupełnienie odpowiednich mieszkań.

3. Władze lokalne powinny zapewnić różnorodność, wybór i możliwość zmiany mieszkania

Miasta i ich lokalne władze powinny oferować szeroki wybór możliwości mieszkaniowych, o różnorodnych stylach i standardach, w celu zaspokojenia wszystkich

potrzeb, oraz zapewnić, by budownictwo mieszkaniowe i odpowiednie otoczenie mieszkań stanowiły podstawę równowagi społecznej.

Oferta mieszkaniowa odpowiadać musi potrzebom osób i rodzin - potrzebom często zmieniających się w wyniku zmian stylu życia i warunków społeczno-ekonomicznych.

Władze lokalne powinny zapewnić różnorodność mieszkań, trybów ich zajmowania, lokalizacji i ustalić zakres interwencji publicznych przy nieprawidłowościach rynkowych. Ograniczone powinny być przeszkody w możliwościach zmiany mieszkań, tzn. należy zredukować podatki płacone przy zmianie nieruchomości i ustalenie bardziej elastycznych okresów urzędowego powiadomienia, zawartych w umowach dzierżawy.

4. Prawa osób i rodzin z najbardziej upośledzonych grup nie mogą być uzależnione jedynie od praw rynku

W gospodarce o przewadze cech rynkowych dostęp do mieszkań zależy od bieżącej i trwałej wypłacalności właścicieli. Dostęp do rynku i prawo do mieszkania stają się zatem dyskryminacyjne i niepewne w stosunku do niektórych grup osób, np. starszych, niepełnosprawnych, bezrobotnych, rodziców samotnie wychowujących dzieci, pewnych sektorów społeczności imigrantów.

Polityka mieszkaniowa powinna leżeć zatem w gestii władz lokalnych, które winny mieć możliwość bezpośredniego interweniowania w celu osiągnięcia zamierzonych efektów społecznych polityki mieszkaniowej i dodatkowo zachęcania do tego sektora prywatnego.

5. Władze lokalne powinny zapewniać możliwość nabywania mieszkań i gwarancję umów dzierżawy

Władze lokalne mają obowiązek zapewnienia możliwości nabywania mieszkań po rozsądnych cenach oraz, co za tym idzie, promować wszelkie dostępne rozwiązania umożliwiające uzyskanie własności domów. Tam, gdzie prawodawstwo pozwala dzierżawcom mieszkań publicznych na nabywanie własności, władze lokalne mają obowiązek zamiany lokali mieszkalnych w sektorze publicznym.

Równie ważne jest prawo do bezpieczeństwa, tak aby np. dzierżawcy, którzy płacą czynsz nie żyli pod groźbą eksmisji lub zerwania dzierżawy w inny sposób. Prawo do mieszkania niesie za sobą prawo do udziału w życiu społeczności, często niemożliwe bez długoterminowych gwarancji dotyczących zamieszkania.

Prawa takie są najpełniej chronione przez jasne, indywidualne lub zbiorowe akty własności lub umowy dzierżawy, przez dokładnie sformułowane kontrakty między wszystkimi uczestniczącymi stronami.

Równie ważne jest zachęcanie przez władze lokalne poszczególnych dzierżawców i ich stowarzyszeń do uczestniczenia w administrowaniu mieszkaniem, przyjmowania różnych form gospodarowania substancją mieszkaniową, np. spółdzielni mieszkaniowych.

6. Remontowanie starej substancji mieszkaniowej nie może być podejmowane za cenę naruszenia istniejącej struktury społecznej

Zbyt często uzyskiwanie nowych mieszkań dzięki programom odbudowy i remontu starych nieruchomości, często w centrach miast, powoduje to, iż pierwotni mieszkańcy zmuszeni są do ich opuszczenia z powodu niemożności płacenia znacznie wyższych kosztów i czynszów wynikających z takich remontów.

Władze lokalne powinny zatem zapewnić, aby programy mieszkaniowe oparte na remontach, zawierały odpowiednie mechanizmy finansowe i podatkowe, zapewniające - w miarę możliwości - korzyści z ogólnej modernizacji otoczenia dla pierwotnych mieszkańców centrów miast.

6. Bezpieczeństwo i zapobieganie przestępczości

Przestępczość, zwłaszcza związana z narkotykami, wzrosła w miastach europejskich to takiego stopnia, iż stała się jednym z podstawowych problemów politycznych, publicznych i profesjonalnych, dotyczących społeczności miejskich.

Bezpieczeństwo dotyczy każdego. Prawo do życia w mieście nie może być w pełni wykorzystane bez zagwarantowania bezpieczeństwa mieszkańców i zredukowania obawy przed przestępczością.

Władze lokalne znajdują się w pozycji umożliwiającej zwalczanie u podstaw przyczyn przestępczości za pomocą odpowiedniej polityki rozwoju społecznego, dając każdemu szansę na znalezienie właściwego miejsca w społeczności lokalnej, w przywracaniu więzi społecznych i rozwijaniu struktur wzajemnego wspierania i programów akcji opartych na partnerstwie.

Zasady

1. Konsekwentna polityka bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości musi opierać się na prewencji, przestrzeganiu prawa i wzajemnej współpracy

Przestępstwa mają szeroki zakres przyczyn. Reakcje na nie muszą być zatem różnicowane i skoordynowane.

Oznacza to konieczność zbudowania struktur partnerskich na poziomie lokalnym, obejmujących radnych, urzędników, funkcjonariuszy policji, urzędników administracji państwowej, pracowników socjalnych i stowarzyszenia społeczne, w celu analizowania przyczyn przestępstw, skuteczności już podejmowanych akcji i programów przyszłych działań. Musi być to również związane z systemem, w którym po orzeczeniu kary, natychmiast podejmowane są wysiłki na rzecz resocjalizacji przestępcy i zapewnienia odszkodowania ofierze.

2. Lokalna polityka bezpieczeństwa w mieście musi być oparta o aktualne, obszerne statystyki i informacje

Lokalna polityka bezpieczeństwa musi być oparta o czytelne informacje i wyczerpujące statystyki.

Oznacza to sporządzanie szczegółowych statystyk przestępczości (zestawienia miejsc i pór dokonywania przestępstw, pochodzenia przestępców, itp.), list ofiar i aktualnych raportów stowarzyszeń ofiar, pracowników socjalnych i specjalistów w dziedzinie kształcenia. Mechanizm taki musi stanowić podstawę pracy lokalnych organów partnerskich i lokalnych służb zwalczania przestępczości.

3. Zapobieganie przestępczości obejmuje wszystkich członków społeczności

Jedną z głównych przyczyn przestępstw jest alienacja społeczna i napotykanie trudności, zwłaszcza wśród młodych ludzi, w utożsamianiu się z kulturą, rodziną, szkołą lub społeczeństwem jako całością.

Podjęmowane kroki obejmują ujednoczone akcje w celu poprawy środowiska miejskiego, pomocy młodym ludziom w sprawach zdrowia, wypoczynku, szkolenia i zatrudnienia. Szczególną uwagę należy zwrócić na odczuwające trudności grupy ludności, nie poprzez tworzenie specjalnych struktur, ale metodami kompleksowymi, uwzględniającymi integrację ekonomiczną i problemy mieszkaniowe.

4. Skuteczna polityka bezpieczeństwa w mieście zależy od bliskiej współpracy pomiędzy policją i społecznością lokalną

W celu zwiększenia swej skuteczności policja musi prowadzić dialog z obywatelami i ich przedstawicielami w celu koordynacji działań z innymi organami aktywnymi w społeczności.

Wymaga to określenia lokalnych metod nadzoru na zasadach partnerskich, zwłaszcza jeśli chodzi o wyznaczenie stref i synchronizacji lokalnych rewirów i patroli objazdowych, współdziałania w akcjach edukacyjnych adresowanych do grup młodych ludzi, uczestnictwo wraz z władzami sądowniczymi w debatach nad metodami ścigania przestępstw, konsultacje władz publicznych i grup obywateli dotyczące redukcji możliwości kradzieży, technicznego zabezpieczenia mienia, systemów nadzoru na osiedlach, nadzorowanie działalności prywatnych służb policyjnych i zapewnianie, razem ze służbami społecznymi, rozpatrywania wezwań i skarg, nawet tych pozbawionych bezpośrednich następstw karnych.

5. Określone i wdrożone winny być lokalne metody walki z narkomanią

Narkomania, której przyczyną jest szereg czynników powodujących przestępstwa, jest sama przyczyną przestępstw, jeśli chodzi o handel narkotykami i wpływ na osoby uzależnione, popełniające przestępstwa w celu uzyskania narkotyków. Podczas gdy ściganie handlarzy leży przede wszystkim w gestii wyspecjalizowanej policji i władz sądowniczych, to cała społeczność lokalna jako całość musi się zorganizować, aby zmniejszyć zapotrzebowanie na narkotyki.

Odbywa się to na zasadzie wstępnego przeglądu lub rozpoznania sytuacji przez specjalistyczną grupę pracującą w partnerstwie z służbami zdrowia i socjalnymi, poprzez opracowanie programów informacyjnych, zwłaszcza dla młodych ludzi w szkołach i poza nimi.

Wymaga to programów szkolenia personelu łącznikowego i pracowników komunalnych, nauczycieli, młodzieży i pracowników socjalnych, które mają kontakt z jednostkami. Konieczne jest też wzięcie pod uwagę warunków dystrybucji strzykawek i narkotyków zastępczych.

6. Niezbędne są programy zapobiegania powrotowi do uzależnienia i znalezienie alternatywnych do uwięzienia metod

Uwięzienie, będąc przeżyciem mogącym prowadzić do zwiększenia prawdopodobieństwa recydywy, powinno być karą stosowaną przy najcięższych przestępstwach. Trzeba rozwijać alternatywne formy wymierzania kary, zarówno gwarantujące systematyczne i szybkie reakcje społeczeństwa na wszelkie przestępstwa kryminalne, jak i mające na celu resocjalizację przestępcy w społeczności tak szybko jak to możliwe, oraz zapobiegające dalszym przestępstwom.

Takie alternatywy w stosunku do uwięzienia mogłyby uwzględniać służbę dla gminy i prace w miejscach poza więzieniem, poprzez bliższe powiązanie zwolnienia warunkowego i nadzoru sądowego nad przestępcami z naprawieniem szkód poniesionych przez inne ofiary, poprzez rozwój lepszych powiązań między więzieniem a miastem, np. obejmujących działalność edukacyjną i kulturalną w więzieniach oraz uczestnictwo gminy w przygotowaniach do zwolnienia.

7. Wsparcie dla ofiar stanowi kluczowy czynnik lokalnych strategii bezpieczeństwa

Schematy pomocy i programy wspierania ofiar stanowią moralny obowiązek społeczeństwa, niezależny od działań mających na celu resocjalizację przestępców.

Metody te obejmują powołanie publicznych lub społecznych jednostek pomocy dla ofiar przestępstw, które miałyby je wspierać i udzielać wskazówek, zapewniając rutynowe załatwianie skarg trafiających do policji i sądów oraz uzyskanie informacji co do przedsięwziętych czynności, ułatwiając składanie zeznań – postępowanie tak jak świadek jest metodą pomocy ofierze.

8. Zapobieganie przestępstwom musi być uznane za priorytet i dysponować w związku z tym większymi środkami finansowymi

Pomimo, że wysokie wskaźniki przestępczości są zwykle uznawane za jedne z podstawowych dolegliwości życia w europejskich miastach i pomimo szerokiego upowszechniania mechanizmów prewencyjnych, władze lokalne wciąż nie mają do dyspozycji środków finansowych wystarczających do załatwienia tych problemów.

Trzeba zatem zwiększyć środki przeznaczone na skoordynowane struktury zapobiegania przestępczości, usprawnienie metod, dostosowanie pracy policji, określenie strategii przeciwdziałania narkomanii, programy zapobiegania powrotom do uzależnienia, pomoc ofiarom i rozwój alternatywnych metod uwięzienia.

7. Osoby niepełnosprawne w miastach

Jednym z podstawowych praw wszystkich obywateli jest wolny dostęp do wszelkich działań społeczności i urzędzeń miejskich, bez względu na wiek, narodowość, sprawność fizyczną czy umysłową.

Jest jednak regułą, iż nasze miasta starają się przede wszystkim zaspokajać potrzeby grup pracującej ludności dorosłej w kwiecie wieku i w pełni sprawnej.

Często ignoruje się grupy obywateli mających chwilowe lub stałe problemy z przystosowaniem, takie jak kobiety ciężarne, dzieci, osoby starsze, pewne grupy chorych, niepełnosprawni.

W przypadku niektórych poszkodowanych grup korzystanie z podstawowych praw jednostki jest możliwe jedynie dzięki wyrozumiałości i pomocy innych mieszkańców miasta.

Zasady

1. Miasta muszą być zaprojektowane w taki sposób, aby wszyscy obywatele mieli dostęp do wszystkich miejsc

Wszystkie budynki handlowe, administracyjne i publiczne, urzędzenia i instytucje społeczno-kulturalne, sportowe, religijne i służby zdrowia, ulice, miejsca publiczne, imprezy kulturalne, społeczne i inne muszą być dostępne dla wszystkich ludzi, niezależnie od ich upośledzenia lub inwalidztwa.

Jeśli to konieczne, organizować można urzędzenia lub specjalne przedziały czasowe dla różnych grup ludności, np. pływanie dla niemowląt, sport dla inwalidów, sekcje dziecięce w bibliotekach.

Jednak prawo do odwiedzania i korzystania z budynków publicznych i ułatwień nie może jednocześnie stwarzać zbędnych niewygód dla innych użytkowników lub opierać się na metodach, które są nierealne lub zbyt kosztowne.

Władze lokalne mogłyby powołać komitet zajmujący się bezpieczeństwem i dostępem do wszystkich budynków i obiektów otwartych dla obywateli, łącznie z obiektami, które dopiero mają zostać wybudowane.

Zajmowałby się on również szkoleniem personelu usług publicznych i na wpół publicznych pod kątem załatwiania i pomocy obywatelom upośledzonym w jakiś sposób, oraz metod uświadamiania ludziom od bardzo wczesnego wieku istnienia innych członków społeczeństwa, którym los mniej sprzyjał, ucząc ich tolerancji i zachęcając do integracji.

2. Polityka traktowania osób niepełnosprawnych i inwalidów powinna zakładać ich integrację a nie nadopiekuńczość

Projektowanie lub wyposażanie miast jako ochronnych kokonów dla osób słabszych lub niepełnosprawnych nie jest ani możliwe ani godne polecenia z punktu

widzenia psychicznego, społecznego lub ekonomicznego. Unikać należy nadopiekuńczego otoczenia na rzecz takiego, które umożliwia dzieciom, osobom starszym i inwalidom przystosowanie się do ich otoczenia i pełne uczestnictwo w normalnym codziennym życiu społeczności, obok sprawnych dorosłych.

Nadopiekuńczość przyczynia się do wzrostu mentalności państwa opiekuńczego i powstania kast niszczących zapał i ochotę zainteresowanych grup, do zerwania związków pomiędzy grupami społecznymi i do zjawiska wyobcowania.

Należy również zwracać uwagę na unikanie koncentracji, w tym samym sektorze działalności, urządzeń przeznaczonych dla danej grupy społecznej.

3. Niezbędna jest współpraca z oraz pomiędzy wyspecjalizowanymi stowarzyszeniami reprezentującymi grupy niepełnosprawnych lub mniejszości

Stowarzyszenia odgrywają pozytywną rolę przy reprezentowaniu i obronie interesów oraz skłaniają do integracji grup niepełnosprawnych lub mniejszości.

Na regularnych zasadach odbywać się muszą bliskie, stałe konsultacje między stowarzyszeniami oraz pomiędzy nimi a różnymi organami odpowiedzialnymi za planowanie urbanistyczne oraz działalność i politykę społeczno-kulturalną.

Konsultacje w fazie projektowania, a nie tylko opracowywania i wdrażania, podnoszą jakość świadczonych usług i poprawiają skuteczność metod integracji przyjmowanych przez władze lokalne.

Konsultacje takie powinny być prowadzone w zakresie planowania środowiska miejskiego jako całości, szczegółowych schematów ulic, przestrzeni publicznych, urządzeń i transportu, oraz w sprawie regulacji budowlanych i planowaniu zastosowania pozwoleń.

4. Ważne jest zapewnienie odpowiedniego przystosowania domów i miejsc pracy do wymogów niepełnosprawnych i inwalidów

Życie społeczne opiera się na nieskończonym współwystępowaniu spotkań i wymian. Wszystkie miejsca powinny być łatwo dostępne dla wszystkich, niezależnie od wieku i stanu zdrowia, tak aby każdy obywatel był w stanie rozwijać w pełni swoje możliwości. Jednak budynki, miejsca pracy, dzielnice mieszkaniowe i poszczególne mieszkania są często źle dostosowane dla poszczególnych grup.

W przypadku młodych ludzi, środki zaradcze obejmować powinny trafne wydzielenie miejsc, prywatność, pola zabaw i bezpieczeństwo; dla nastolatków - miejsca spotkań, wypoczynku fizycznego i prywatność; dla starszych - metody zmniejszenia odizolowania, braku bezpieczeństwa i dostępu, świadczenie pomocy, środki wzywania pomocy i miejsca spotkań; dla inwalidów - właściwe rozwiązania transportowe, udogodnienia w toaletach i szeroko dostępne urządzenia techniczne pomocne przy niesprawności fizycznej, uszkodzeniach słuchu lub wzroku, dla osób, które chodzą wolno lub z trudnością.

5. Komunikacja i transport publiczny dostępne muszą być dla wszystkich ludzi

Wolny ruch osób i towarów jest jednym z podstawowych praw indywidualnych, jednak dla pewnych osób przemieszczanie się i komunikacja stanowią problem.

Prawo to dotyczy również tych grup, które są upośledzone pod względem wieku, sprawności fizycznej lub psychicznej, znajomości języka i zwyczajów miejscowych. Zachęcać należy do korzystania przez nich z różnych środków i urzędzeń, poprzez szersze zastosowanie uniwersalnych piktogramów, tłumaczeń, właściwych oznaczeń ścieżek dla pieszych i rowerzystów, intensywne nauczanie języka i informacje dla mniejszości etnicznych, wykorzystanie nowych interakcyjnych systemów informacyjnych przyjaznych dla użytkownika.

8. Sport i wypoczynek na obszarach miejskich

Sport i wypoczynek obejmują szeroki zakres aktywności fizycznej: zabawy i rekreację ruchową, poprawę sprawności oraz osiąganie doskonałości.

Dotyczą one ważnej sfery odczuć jednostek i społeczności. Koncentracja ludzi na obszarach miejskich i związane z tym presje życia w mieście umożliwiają i wymagają zapewnienia różnorodnych możliwości uprawiania sportu.

Sport dostarcza możliwości interakcji jednostek i społeczności, zbliżając je wzajemnie. Może pomóc, zwłaszcza w przypadku ludzi młodych, w znalezieniu właściwego kierunku i uniknięciu alienacji społecznej. Może pomóc w walce z narkomanią i wyobcowaniem.

Każdy ma prawo do uczestnictwa w sporcie, na miarę swoich zainteresowań i możliwości, do poprawy życia poprzez poczucie komfortu społecznego i fizycznego.

Zasady

1. Wszyscy mieszkańcy miast mają prawo do aktywnego udziału w sporcie i rekreacji

W zgodzie z postanowieniami Karty Sportu dla Wszystkich, władze lokalne, bezpośrednio lub przez zlecenie innym, mają obowiązek zwiększenia dostępności sportu i urządzeń sportowych dla wszystkich osób, niezależnie od ich pochodzenia społecznego, sytuacji ekonomicznej i dochodów, wieku lub przynależności etnicznej.

Dokonuje się to zazwyczaj poprzez:

- usuwanie barier psychologicznych, społecznych, ekonomicznych i fizycznych, które obecnie powstrzymują wielu mieszkańców miast od uczestnictwa w sporcie,
- opracowanie specjalnych, pozytywnych metod, rozwój sportu i programów treningowych, propagowanie uczestnictwa w sporcie wśród takich grup, jak młodzi, kobiety, starsi, inwalidzi, mniejszości etniczne, bezrobotni i mniej zarabiający,
- zapewnienie sieci podstawowych obiektów sportowych na całym terenie miasta lub aglomeracji,
- stworzenie w ramach tych obiektów jednostek o mniejszej skali, w bliskim sąsiedztwie domostw, odpowiednich dla społeczności lokalnych, tak aby miejscowa ludność mogła się z nimi identyfikować, propagując poczucie własności i powodując tym samym zmniejszenie skali wandalizmu i przestępczości,
- zapewnienie komplementarności publicznych urządzeń sportowych w stosunku do tych organizowanych dobrowolnie i w celach komercyjnych, oraz zapewnienie planowania i wdrażania ich na drodze konsultacji z użytkownikami,
- zapewnienie, iż oferowane urządzenia sportowe odpowiadają obecnym i przyszłym potrzebom, obejmują istniejące i planowane obszary miejskie, uwzględniając prawdopodobny poziom uczestnictwa, połączenia komunikacyjne itp.,
- umożliwianie uprawiania sportów zarówno tradycyjnych, jak i nowoczesnych,
- planowanie na nowozagospodarowanych i uwzględnianie na już istniejących obszarach miejskich otwartych terenów, obszarów zalesionych, boisk, pasm wodnych i ścieżek rowerowych w celu przyciągania i stymulowania aktywności sportowej.

Urządzenia służące sportowi i rekreacji fizycznej mogą powstawać na: istniejących zasobach, takich jak tereny otwarte, place zabaw, lasy, rzeki, kanały, stawy, ogrody i działki, naturalne i syntetyczne nawierzchnie trawiaste, korty tenisowe i bieżnie, oraz w budynkach takich jak ośrodki sportowe, pływalnie i lodowiska.

2. Urządzenia sportowe powinny być bezpiecznie i dobrze zaprojektowane

Miejskie urządzenia sportowe powinny być wkomponowane w otaczające budynki i krajobraz, uwzględniając i stanowiąc o charakterze miejsca.

Ich projekty i materiały dobierane winny być pod kątem atrakcyjności dla wszystkich kategorii społeczności, umożliwiając im korzystanie z nich w sposób bezpieczny i zdrowy.

Styl i lokalizacja odpowiadać powinny potrzebom kierujących i użytkowników. Większe urządzenia sportowe, takie jak stadiony piłkarskie, powinny zapewniać bezpieczeństwo widzów, minimalizację przestępczości i przemocy.

Planując olbrzymie urządzenia sportowe służące większym imprezom, pod uwagę należy wziąć późniejsze ich wykorzystanie w tym miejscu, np. przekształcenie obiektów służących zakwaterowaniu sportowców w mieszkania.

3. Wszyscy mieszkańcy miast mają prawo do rozwoju swoich zainteresowań sportem wedle indywidualnych możliwości

Wiele osób osiągnąwszy podstawowy poziom sprawności sportowej odczuwa potrzebę doskonalenia się w celu podtrzymania swoich zainteresowań sportem,

zachowania dumy i godności własnej i osiągnięcia osobistej satysfakcji. Zwiększając osiągnięcia i, być może, dochodząc do doskonałości, dostarczają wzorców i zachęcają do współzawodnictwa nieuczestniczących, zwłaszcza wśród młodych i wrażliwych.

Czasami sprawni sportowo osiągają zarobki odpowiadające zawodowcom, co ma wpływ na lokalną gospodarkę.

Potrzeby doskonalących swą sprawność w sporcie są różne, bardziej złożone i bardziej wymagające, niż uczestniczących w stopniu podstawowym.

Oznacza to, iż władze publiczne, konsultując to z organizacjami sportowymi, powinny przeznaczać i odpowiednio wyposażać niektóre z podstawowych urządzeń sportowych, tak aby służyć mogły one potrzebom współzawodnictwa i treningu wysokiej klasy sportowców. Towarzyszyć temu powinny strukturalne programy treningu i współzawodnictwa.

9. Kultura w miastach

Władze regionalne i lokalne odgrywają kluczową rolę w stwarzaniu możliwości artystycznych i rekreacyjnych, w promocji działalności kulturalnej i stanowieniu demokracji kulturalnej. Powinny zatem mieć prawo i możliwość formułowania i wdrażania polityki kulturalnej w świetle specyficznych tradycji kulturalnych miasta i właściwości kulturowych jego ludności jako całości.

Twórczość architektoniczna, język, sztuka, muzyka, literatura są formami wyrażania bogatego skarbca historii i zbiorowej pamięci miasta, barometrami zmian stylu życia i wzorców społecznych, oraz składnikami dziedzictwa kulturowego. Kultura stanowi zakres nabytych pojęć ludzi, tradycję i wiedzę literacką, naukową i artystyczną.

Lokalne warunki geograficzne, topograficzne, klimatyczne i mieszkaniowe na każdym terenie nadają specyficzne właściwości takiej kulturze, umożliwiając obywatelom identyfikowanie się z określonym miejscem.

Polityka kulturalna może przyczynić się do rozwoju społecznego i ekonomicznego. W szerszym kontekście, jest ona czynnikiem umożliwiającym obywatelom swoich miast zrozumienie, określenie i poznanie swojej szczególnej roli i celów we współzależnej europejskiej sieci kontaktów i wymiany.

Zasady

1. *Wszyscy mieszkańcy miast mają prawo do kultury*

Kultura dotyczy każdego. Nie powinna być ona traktowana jako dziedzina zastrzeżona dla uprzywilejowanych lub elit, ale raczej jako narzędzie stymulacji

kreatywności i wyobraźni wszystkich grup społecznych. Powszechność demokracji kulturalnej zawarta jest w Artykule 27 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

2. Kulturalny rozwój miast sprzyja rozwojowi ekonomicznemu i społecznemu

Polityka kulturalna przyczynia się do rozwoju gospodarczego, do stworzenia poczucia wspólnoty, jest fundamentalnym elementem oficjalnej edukacji na wszystkich poziomach, od podstawowej do oświaty dla dorosłych, stanowić może potężny instrument w szerzeniu powszechnego uczestnictwa w sprawach społeczności i pomóc może w społecznej regeneracji upośledzonych grup ludności. Jest zatem kluczowym elementem we wszechstronnej polityce poprawy jakości życia w miastach i propagowaniu praw człowieka.

3. Wymiana kulturalna tworzy silną więź pomiędzy ludźmi różnych narodowości, różnymi regionami i narodami

Władze lokalne uznać powinny, iż przenoszenie kulturalnych doświadczeń ich miast do innych odgrywa istotną rolę w tworzeniu wzajemnego zrozumienia i szacunku.

4. Kulturalny rozwój i prawdziwa demokracja kulturalna wymagają szerokiej współpracy pomiędzy władzami lokalnymi i grupami społeczności, wolontariatem i sektorem prywatnym

Rozwój kulturalny nie jest wyłącznie obowiązkiem władz lokalnych. Powinny one zapewniać różnymi sposobami, np. za pomocą bodźców finansowych, większy udział przemysłu i handlu w patronowaniu sztuce i tworzeniu kultury. Powinny uwzględniać jak najsilniejsze wspieranie grup osiedlowych, podejmujących inicjatywy kulturalne oraz przenosić zadania i aktywność na grupy społeczne.

5. Pluralizm kulturalny zakłada eksperymentowanie i zachęcanie do innowacji

Bogactwo działań kulturalnych wynika częściowo z ich spontanicznego, nowatorskiego charakteru, nie czerpiącego ze zorganizowanych czy zinstytucjonalizowanych struktur. Pomyślny rozwój kulturalny musi także uwzględniać szczególne potrzeby i udział specyficznych grup ludności, np. ludzi młodych i, w znacznym stopniu, wspólnot imigrantów.

Władze lokalne powinny to uwzględniać w odpowiednim kierowaniu środków finansowych na działalność kulturalną.

6. Zrównoważona promocja turystyki kulturalnej przez władze lokalne może mieć korzystny wpływ na społeczność

Turystyka kulturalna stanowi rozwijającą się gałąź przemysłu turystycznego w Europie; historyczne miasta, wydarzenia kulturalne i artystyczne w coraz większym stopniu przyciągają odwiedzających. Korzyści dla władz lokalnych są wyraźne: większy dobrobyt, poprawa możliwości miejscowego zatrudnienia, rozszerzenie zakresu usług dostępnych dla mieszkańców, korzystne efekty uboczne w przemyśle budowlano-

nym, specjalistycznych rzemiosłach i, przede wszystkim, pogłębienie wzajemnej znajomości i szacunku dla różnych kultur i społeczności.

Takie korzyści można jednak zapewnić, unikając potencjalnych skutków negatywnych, tylko dzięki obmyśleniu takiego planu regulacji turystyki i kultury, który w znacznym stopniu uwzględni mieszkańców, sektor prywatny, przedstawiciele firm turystycznych i władz lokalnych.

10. Integracja wielokulturowa w miastach

Pełne i aktywne członkostwo wspólnoty lokalnej, wśród której się żyje, powinno stanowić podstawę każdej wielokulturowej społeczności miejskiej.

Zbyt często jednak zasada ta nie jest przestrzegana. Społeczności imigrantów pochodzących z innych krajów i mniejszości o odmiennych tradycjach, kulturach, językach i religiach nie zawsze są akceptowane i zintegrowane ze wspólnotą.

Zbyt często ich doświadczenia życia miejskiego są równoznaczne z wyobcowaniem społecznym, samotnością, strachem i niskim standardem życia.

Władze lokalne ze swojej strony mają niewielkie możliwości podejmowania decyzji w dziedzinie polityki imigracyjnej stanowionej przez rządy centralne, muszą jednak zajmować się problemami wywołanymi wysokim poziomem imigracji, przyjmowaniem imigrantów, gospodarką komunalną, szkolnictwem, służbą zdrowia i innymi dziedzinami życia.

Integracja wielokulturowa stanowi klucz zarówno do poprawy warunków życia społeczności migrantów w mieście, jak i źródło kulturalnego i ekonomicznego wzbogacenia władz lokalnych i ich miasta jako całości.

Powołaniem miasta jest gościnność i przyjmowanie grup o różnym pochodzeniu kulturowym, co winno być wezwaniem do wspólnego mieszkania, współpracy, uznania płynących stąd korzyści dla społeczności jako całości. W ten sposób wspiera się pojęcie obywatelstwa Europy opartego na aktywnej demokracji, poczucie przynależności do społeczności i wolne wyrażanie różnych przekonań.

Zasady

1. *Niedyskryminowanie stanowi fundamentalny aspekt polityki miejskiej*

Władze lokalne powinny przyjąć lub wzmocnić prawodawstwo zapobiegające dyskryminacji, w celu zapewnienia równego dostępu dla wszystkich obywateli - bez

względu na rasę lub pochodzenie etniczne - do miejsc publicznych (ulic, transportu, hoteli, sklepów, teatrów, kin, itp.), szkolenia zawodowego, szkół, mieszkań, działalności kulturalnej i innych aspektów życia w mieście.

Dostęp taki powinien być zagwarantowany przez zbiorowe organy składające się z przedstawicieli władz municypalnych i stowarzyszeń osiedlowych oraz autorytetów moralnych różnych społeczności. Społeczności imigrantów powinny ponadto mieć prawo do zakładania własnych stowarzyszeń w celu obrony interesów i wyrażania swojej tożsamości kulturowej.

2. Władze lokalne powinny zapewniać skuteczny udział imigrantów w lokalnym życiu politycznym

Zachęca się miasta do wprowadzania w życie postanowień Europejskiej Konwencji o Udziale Obcokrajowców w Lokalnym Życiu Publicznym, która określa prawo do głosowania i wyboru w wyborach lokalnych cudzoziemcom przebywającym legalnie w kraju przez określony okres czasu.

Mechanizmy lokalne powinny zapewniać również równy dostęp społeczności imigrantów do informacji i procedur konsultacji publicznych.

3. Polityka kulturalna i edukacyjna w mieście nie może być dyskryminacyjna

Akceptacja różnic i umiejętność tolerancji stanowią podstawy sprawiedliwości w społecznościach miejskich.

Wynika stąd konieczność stosowania metod zapewniających wielokulturową i antyrasistowską edukację, obejmujących akceptację kulturowych potrzeb grup mniejszości, dialog i wymianę pomiędzy różnymi kulturami i religiami, równe możliwości uprawiania kultu.

4. Zapewnienie równego dostępu do miejsc pracy jest obowiązkiem władz publicznych

Zasada równego traktowania jeśli chodzi o warunki pracy wśród społeczności imigrantów podyktowana jest przez Europejską Konwencję Prawnego Statusu Pracowników - Migrantów.

Taka równość musi być stale nadzorowana przez władze publiczne. Można też stosować zachęcanie do zakładania firm lub prowadzenia innej działalności gospodarczej wśród tych grup i umożliwianie imigrantom dostępu do miejsc pracy w sektorze publicznym. Szczególny nacisk położyć należy na zwalczanie nielegalnego zatrudnienia poprzez wzmocnienie prawodawstwa i kontroli oraz zachęcanie pracodawców do oferowania możliwości pracy tym grupom.

5. Integracja wielokulturowa oznacza pełną integrację społeczności imigrantów w społeczne i fizyczne środowisko miejskie

Programy mieszkaniowe, plany remontów i urządzeń publicznych powinny zapobiegać tworzeniu społecznych i etnicznych gett, zapewniać wymieszanie ludności i uwzględniać potrzeby i zwyczaje różnych mniejszości, kultur i stylów życia.

11. Zdrowie w miastach

Miasta posiadają unikalny potencjał i rolę do odegrania w promocji i zachowaniu zdrowia. Głównymi czynnikami mającymi wpływ na zdrowie jest fizyczne i społeczne otoczenie, w którym mieszkają ludzie, oraz styl ich życia.

Celem władz lokalnych jest promocja i wdrażanie programów zdrowia publicznego we wszystkich aspektach życia miejskiego.

W szczególności ważne jest stymulowanie politycznego zaangażowania, określenie i zmniejszenie nierówności w dziedzinie zdrowia, specjalne potrzeby i wymogi upośledzonych grup, oraz stworzenie, dzięki współpracy między sektorami, atmosfery sprzyjającej zdrowszemu trybowi życia, tzn. uczynienie najzdrowszych rozwiązań najłatwiejszymi.

Szczególnie ważne jest również stworzenie warunków społecznych, które umożliwiają ludziom dbanie o swoje zdrowie indywidualnie i zbiorowo, oraz zapewnienie ogólnej opieki na wypadek choroby lub wypadku.

Zasady

1. Środowisko miejskie sprzyjać musi dobremu zdrowiu wszystkich obywateli

Osiągnąć to można poprzez stworzenie wszechstronnej miejskiej polityki na rzecz środowiska: zagospodarowania odpadów, monitorowania zanieczyszczeń powietrza, wody, gleby i podglebia, zmniejszania i monitorowania zagrożenia hałasem, całkowitej eliminacji niebezpiecznych odpadów, podejmowania czynności zapobiegawczych na wypadek klęsk naturalnych mających wpływ na środowisko naturalne i stworzone przez człowieka, ciągłego nadzorowania najbardziej wrażliwych obszarów miejskich i grup ludności, udostępniania specjalnych urządzeń inwalidom, ogólnej promocji rozwoju gminy i odnowy społecznej.

2. Wiarygodne i trwałe zaopatrzenie w produkty, zaspokajanie podstawowych potrzeb ludności stanowią główne czynniki w zapewnieniu dobrego zdrowia

W środowisku miejskim, istoty ludzkie wymagające otrzymywania produktów niezbędnych dla ich rozwoju i przeżycia znajdują się w sytuacji uzależnienia. Produkty takie muszą być osiągalne, sprawiedliwie rozdzielane i nie mogą stanowić źródła dodatkowego stresu dla konsumentów.

Dokonywane jest to poprzez udostępnienie zdrowych i bezpiecznych zasobów wody pitnej, nadzorowanie zasobów i dystrybucję nietrwałych dóbr konsumpcyjnych, dokonywanie kontroli jakości żywności i wydawanie dokładnych przepisów dotyczących produkcji artykułów żywnościowych i czystości miejsc, w których żywność jest spożywana, wydawanie dokładnych komunikatów dotyczących priorytetów w zaopatrzeniu i dystrybucji głównych elementów infrastruktury użyteczności publicznej.

3. Władze lokalne promować muszą inicjatywy i udział społeczności w kwestiach dotyczących zdrowia

Zdrowe społeczeństwo to takie, które umożliwia ludziom troszczenie się o siebie indywidualnie i zbiorowo oraz zapewnia ogólną opiekę na wypadek choroby lub wypadku.

Osiąga się to poprzez zapewnienie zdecentralizowanej opieki zdrowotnej na poziomie osiedli, udzielanie aktywnego wsparcia organizacjom dobrej woli i grup zainteresowanych zdrowiem publicznym, zapewnianie udziału obywateli w pracach organów doradczych i decyzyjnych, dotyczących administracji opieki zdrowotnej (gminne wydziały ochrony zdrowia, komitety zarządzające szpitalami i klinikami itp.), organizację gminnych szkoleń w dziedzinie opieki zdrowotnej dla specjalistów i pracujących wolontariuszy.

4. Zdrowie miasta, będąc kwestią wagi międzynarodowej, wymaga koordynacji działań municypalnych z programami międzynarodowymi

Zasadniczym celem międzynarodowej wymiany między miastami jest umożliwienie poszczególnym miastom, w ramach takiej sieci, poprzez wymianę doświadczeń i informacji, wypracowania nowych modeli zdrowia publicznego, określenia wspólnych działań, uzasadnienia inicjatyw zdrowotnych i opracowania wyraźnych regulacji politycznych.

Oznacza to, iż miasta powinny być zachęcane do uczestnictwa w międzynarodowych środowiskowych ruchach na rzecz zdrowia, zwłaszcza w projekcie Światowej Organizacji Zdrowia "Zdrowe Miasta", opartym o strategię "Zdrowia dla Wszystkich" oraz Europejską Kartę Środowiska i Zdrowia na Poziomie Lokalnym.

12. Udział obywateli w zarządzaniu miastem i planowaniu jego rozwoju

Europejska Karta Samorządu Lokalnego przedstawia ogólne zasady autonomii lokalnej i lokalnych finansów, jeśli taka autonomia w ogóle będzie realna. Tekst ten powinien być wykorzystany przez władze lokalne jako podstawa przy określaniu własnych metod uczestnictwa obywateli i demokracji lokalnej. Bez zasady demokracji lokalnej, prawa człowieka w miastach są wątpliwe.

Zaspokojenie fizycznych, społecznych i duchowych potrzeb można osiągnąć i przestrzegać tylko poprzez otwarty dialog pomiędzy władzami i poszczególnymi członkami społeczności miejskiej.

Zarządzanie miastem musi zatem być prowadzone tak, aby zapewnić, by ludzie, na prawa i własność których znaczący wpływ mają proponowane akty administracyjne i decyzje, byli o nich poinformowani, ich opinie znane, a oni sami stali się w ten sposób aktywnymi uczestnikami procesu decyzyjnego.

Nie można podejmować żadnej akcji na jakimkolwiek poziomie zarządzania, jeżeli jej konsekwencje mają wpływ na innych ludzi lub inne sprawy, niż zamierzono. Jeśli tak jest, należy o tym natychmiast zawiadomić organ podejmujący decyzję, tak aby ostateczne postanowienia były podjęte we wszechstronnym kontekście.

To wszechstronne spojrzenie zastąpić musi obecny pionowy system zarządzania, który stworzył szereg odizolowanych sektorów publicznych, określonych przez wyspecjalizowane wizje rozmaitych funkcji miasta o nieprzepuszczalnych granicach administracyjnych.

Obecne zarządzanie miastami jest często postrzegane przez obywateli jako niezrozumiałe, czasochłonne i nieekonomiczne.

Zasady

1. Uczestnictwo obywateli w lokalnym życiu politycznym musi być zabezpieczone prawem do wolnego i demokratycznego wyboru przedstawicieli

Wykorzystanie przez obywateli ich prawa do udziału w demokracji lokalnej jest zagwarantowane poprzez powierzenie władzy decyzyjnej obieralnemu przedstawicielowi, którzy następnie mają prawo korzystania z niej i do wdrażania metod, programów i projektów dla dobra obywateli mieszkających na danym terenie.

Osiąga się to poprzez stworzenie takich warunków, w których mogą pojawiać się i rozwijać partie polityczne, zagwarantowanie praw wszystkich obywateli do udziału w wyborach lokalnych przedstawicieli politycznych, bez dyskryminacji z przyczyn pochodzenia, pozycji społecznej lub zamożności.

2. Uczestnictwo obywateli w lokalnym życiu politycznym musi być rzeczywiste na wszystkich szczeblach struktury lokalnej, politycznej i administracyjnej

W wyniku wyborów społeczność lokalna nie udziela swoim przedstawicielom szczegółowego mandatu obejmującego wszelkie sprawy lokalne w ciągu kadencji ich urzędowania. Muszą oni zatem zwracać się do elektoratu w regularnych przedziałach czasu, w celu konsultacji dotyczących szczegółowych zagadnień. Istnieje również pewna tendencja do nadawania personelowi samorządowemu, przy ich długoterminowych kontraktach i bezpieczeństwie zatrudnienia, pewnego stopnia autonomii w stosunkach z politykami pochodzącymi z wyboru. Tymczasem ludność musi mieć wpływ na nadzór aparatu administracyjnego i sposobu jego pracy.

Osiąga się to poprzez określenie lokalnych grup interesu i zinstytucjonalizowanie uczestnictwa obywateli w lokalnym życiu politycznym (możliwość reprezentacji obywateli w komisjach i radach bezpośrednio podległych radzie miasta) i poprzez działalność odpowiednich struktur aparatu administracyjnego (komisja rewizyjna, biuro skarg i zażaleń, rzecznik praw obywatelskich).

Niezbędne jest korzystanie z referendum tam, gdzie przedstawiciele lokalni, posiadając ogólny mandat, nie mają go w sprawach nowych problemów lub metod.

3. Obywatele mają prawo do konsultacji we wszystkich poważnych projektach, mających wpływ na przyszłość gminy

Obywatele stanowią istotę demokracji lokalnej. Są oni partnerami radnych i lokalnych urzędników samorządowych w zakresie planowania i zarządzania miastem. Aby móc wykonywać te zadania, muszą być informowani o wszystkich zasadniczych zamierzeniach, podejmowanych przez radnych oraz urzędników.

Wynik konsultacji projektów, mających wpływ na środowisko miejskie w najszerszym sensie, musi być dostępny do sprawdzenia przez radnych, urbanistów i członków społeczności.

Osiąga się to poprzez opracowanie formalnych procedur konsultacji publicznych, gwarantowanie bezstronności procesu konsultacji, umożliwianie wolnego dostępu do wszystkich dokumentów publicznych, upowszechnianie na miejscu wszystkich projektów, publikację oficjalnego pisma informacyjnego, umożliwianie, uznawanie i zwiększanie roli organizacji społecznych w zapełnianiu luki pomiędzy samorządem lokalnym a ogółem społeczności.

4. Zarządzanie i planowanie miejskie musi być oparte na jak najpełniejszej informacji o właściwościach i specjalnych cechach miasta

Każde miasto ma swą własną tożsamość, którą należy zachować i utrzymywać. Jego przynależność regionalna, lokalizacja, ludność, zasięg przestrzenny, zaplecze, klimat, kształt, koloryt, pochodzenie, historia, funkcja - wszystko to są elementy wyróżniające je pośród innych miast.

Decydowanie o priorytetach i formułowanie propozycji nie jest sprawą pojedynczego profesjonalisty czy jednostki, albo kwestią przypadku. Decyzje takie muszą być

oparte o wyjściowe i regularnie uaktualniane analizy, uwzględniające specjalne cechy miasta, potencjał, działalność, możliwości rozwoju i zasoby.

Wzorce rozwoju miejskiego i politykę miejską opracować można w sposób bardziej wiarygodny i budzący większe zaufanie, jeżeli teren, którego one dotyczą został dokładnie zbadany, a możliwości jego zmiany określona lub oznaczona.

Analiza taka obejmować będzie zestawienie możliwości ludzkich, cechy geograficzne i topograficzne, konieczność zapewnienia ludziom satysfakcji, zachowanie równowagi między wolnością jednostki a projektami przynoszącymi korzyść społeczności, zdrowie i bezpieczeństwo, podniesienie standardów kulturalnych i artystycznych, a także promowanie wzrostu i rozwoju.

Jeśli z góry umieszczone są w planie wszystkie te kwestie indywidualne i zbiorowe, stanowi to najlepszy sposób określenia koniecznych do przewyciężenia przeszkód.

5. Lokalne decyzje polityczne opierać się powinny na planowaniu miejskim i regionalnym prowadzonym w zespołach specjalistów

Lokalne decyzje polityczne opierać się muszą na wszechstronnych i aktualnych informacjach oraz szeregu uzasadnionych wyborów, proponowanych przez zespoły specjalistów planowania miejskiego i regionalnego.

Planowanie miejskie jest nauką polegającą na ocenie przez specjalistów i analityków projektów, programów, strategii lub planów, kształtujących fizyczne, społeczne, ekonomiczne i środowiskowe struktury w mieście. Powinno być ono oparte na równowadze pomiędzy wzrostem i zabezpieczeniem, osiągnięciu zrównoważonego rozwoju i rozwiązywaniu konfliktów.

Planowanie takie powinno być zawsze związane z procesem oceny, tzn. oszacowania wartości tego, co zaproponowano, oraz sprawdzeniu i przeanalizowaniu po fakcie, czy prognozy i decyzje były uzasadnione. Taka ocena dotyczy zatem wykonalności, akceptacji społecznej i zgodności z wyższymi szczeblami polityki.

6. Wybory polityczne i końcowy etap procesu decyzyjnego, powinny być ostateczne i zrozumiałe

Kiedy już zebrane zostaną dane dotyczące przeszłości, zbadane przeszkody i rozwiązania techniczne, przyszłe rozwiązania poddane w niektórych wypadkach testom symulacyjnym, zbadane warunki ekonomiczne i zapewnione środki, władzom administracyjnym pozostaje tylko dokonanie wyboru. Wybór ten musi być w wystarczającym stopniu ostateczny, a jego uzasadnienie na tyle zrozumiałe, aby społeczność lokalna mogła go zaakceptować.

7. Władze lokalne powinny zapewnić udział ludzi młodych w życiu lokalnym

Władze lokalne muszą zapewnić przyszłym obywatelom możliwości uczestnictwa w życiu lokalnym jak najwcześniej, zgodnie z zasadami zawartymi w Europejskiej Karcie Uczestnictwa Młodych Ludzi w Życiu Lokalnym i Regionalnym.

Uczestnictwo takie jest decydującym czynnikiem w zapewnieniu spójności społecznej i stworzeniu w młodych ludziach przekonania do instytucji i organizacji demokratycznych.

Osiąga się to dzięki przemyślanej polityce młodzieżowej opartej na zapewnieniu równych możliwości i spójnych współzależności pomiędzy polityką różnych sektorów - koncentrując się na specyficznych potrzebach młodszych ludzi - dotyczących zatrudnienia, mieszkań, środowiska, kultury, wypoczynku, edukacji, szkolenia i zdrowia.

13. Rozwój gospodarczy miast

Możliwość zatrudnienia stanowi prawo każdej osoby w wieku produkcyjnym, w celu umożliwienia wszystkim uczestnictwa poprzez własne działania w tym, co ma do zaoferowania obszar miasta. Z tym oczekiwaniem użytkownicy miast spoglądają na władze lokalne, mające we współpracy z innymi organami administracyjnymi i sektorem prywatnym, ułatwiać i stymulować rozwój miejsc pracy, zwłaszcza dla młodych ludzi poszukujących swej pierwszej pracy. Władze lokalne mają do spełnienia rolę pełnomocnika ekonomicznego, pomagającego w przedsięwzięciach i tworzącego w miastach warunki sprzyjające rozwój ekonomiczny.

Tereny miejskie odgrywają znaczącą rolę w gospodarce krajowej; mają one bazę ekonomiczną w dziedzinie produkcji, dystrybucji, wymianie i konsumpcji. Rozwój gospodarczy miasta jest niezbędny, jeżeli ma ono mieć wpływ na standard życia jego użytkowników (mieszkańców, przyjeżdżających do pracy lub na zakupy, gości spoza miasta i turystów z zagranicy).

Rozwój taki związany powinien być z rozwojem społecznym, ochroną środowiska i innymi działaniami mającymi na celu ogólną poprawę jakości życia na terenach miejskich.

Zasady

1. Władze lokalne powinny zapewnić ekonomiczny rozwój swoich miast

Tradycyjnie władze lokalne postrzegały swoją rolę jako świadczących, administratorów i zarządzających pewnymi rodzajami usług komunalnych, ogólnie finansowanych z dochodów, które osiągają wraz z rządem centralnym.

Wraz ze zmianą charakteru miast i oczekiwań ich użytkowników, władze municypalne postrzegać muszą swoje miasta jako wektory zmian ekonomicznych i rozwoju, a w związku z tym traktować je jako organizacje ekonomiczne służące produkcji, dystrybucji, wymianie i konsumpcji dóbr.

2. Rozwój ekonomiczny i społeczny są ze sobą nierozzerwalnie związane

Istnieją oczywiste powiązania między sposobem prowadzenia poprzez pracę działalności ekonomicznej przez użytkowników miast oraz sposobem przeznaczania produktów tej pracy w nieekonomicznych dziedzinach ich życia (wypoczynek, kultura, religia itp.).

Władze lokalne są zatem zainteresowane nie tylko standardem życia, ale również jego jakością.

Skutki wzrostu powinny być szacowane nie tylko ekonomicznie, ale również pod względem skutków tego wzrostu na otoczenie człowieka.

Indywidualny rozwój jest najważniejszym elementem planów rozwoju społeczno-ekonomicznego i zarządzania miejskiego. Uwzględniać one powinny różnicowanie wymogów w ciągu życia jednostek.

Zrównoważony rozwój, tzn. utrzymanie równowagi pomiędzy rozwojem ekonomicznym, ochroną środowiska i postępem społecznym, stanowić powinien ogólny cel wzrostu gospodarczego w miastach.

3. Miasto stanowi pod względem ekonomicznym i społecznym część otaczającego regionu i zaplecza

Władze lokalne, przygotowując plany, polityki, strategie, projekty i programy dla swoich obszarów, muszą sprawdzać współzależności ich miasta z regionem.

Jest to konieczne w celu uwzględnienia konkurencyjnych i uzupełniających się planów innych gmin miejskich i oceny możliwości współpracy, np. wspólnego korzystania z zasobów (wody, minerałów, itp.), gdzie mieszkańcy jednego okręgu pracują lub korzystają z usług w innym, gdzie potrzeby jednego obszaru wymagają naturalnych lub ludzkich zasobów drugiego. Wymaga to nawiązania roboczych związków z innymi okręgami samorządowymi i wyższymi szczeblami administracji, odpowiedzialnymi za planowanie na większym obszarze.

4. Wzrost ekonomiczny zależy od infrastruktury wystarczającej do wytworzenia, utrzymania i zwiększenia tego wzrostu

Wszelki wzrost wymaga odpowiedniej infrastruktury wspierającej: transportu, telekomunikacji, usług publicznych, urządzeń socjalnych i komunalnych, itp. Zapewnianie większości infrastruktury, bez której obszary miejskie nie przeżyłyby, było tradycyjnie główną funkcją władz publicznych.

Jest zatem obowiązkiem władz lokalnych określenie wszelkich luk w infrastrukturze i uwzględnienie ich we wszystkich planach rozwoju społeczno-gospodarczego, wraz ze związanymi propozycjami, strategiami programami i polityką.

5. Współpraca pomiędzy sektorem prywatnym i publicznym stanowi istotny składnik wzrostu i rozwoju ekonomicznego miasta

Niezależnie, czy są to kraje kapitalistyczne, dążące do deregulacji, czy dawne państwa socjalistyczne, dążące do zwiększenia udziału rynku, wszędzie prowadzi się dalsze badania zależności pomiędzy interwencjami władz a gospodarką rynkową.

W odniesieniu do samorządów lokalnych wymaga to na przykład próby włączenia sektora prywatnego w system zadań publicznych i otwarcia usług publicznych dla konkurencji.

Tradycyjnie zapewnienie infrastruktury było obowiązkiem sektora publicznego. Jednak zakładając, iż infrastruktura przynosi znaczne korzyści innym sektorom, i że samorzady lokalne nie zawsze mogą podołać usprawnieniom infrastruktury wymaganych przez rozwój gospodarczy, wziąć trzeba pod uwagę przekazanie obowiązków zapewnienia takiej infrastruktury.

Konieczna jest współpraca z sektorem prywatnym, zwłaszcza w dziedzinie programów szkoleniowych i edukacyjnych, zapewnienia urządzeń socjalnych i rewaloryzacji centralnych terenów miejskich na zasadach partnerstwa.